

EL MIRALL

Núm. 103

500 ptes./ 3'01 Euros.

Dossier

*La Llengua
a l'UCI (i II)*

Entrevista

*Maria
de la Pau Janer:
"No som un
fenomen
mediàtic"*

Semblança

*Joan Carrero,
un pacifista
candidat
al Nobel*

Opinió

*Un cop d'ull
a les eleccions*

Seccions: societat • itineraris • cinefàgia • llibres

**La majoria de les Comunitats Autònomes
reben el que els correspon.**

**Els ciutadans de Catalunya
mereixen un tracte fiscal just.**

Totes les comunitats autònomes han d'aportar diners al conjunt de l'Estat. Les comunitats més riques n'aporten més que les altres. Els ciutadans de Catalunya aporten un **24% més** de diners que la mitjana de les Comunitats Autònomes per al funcionament de l'Estat i per a la solidaritat amb altres territoris. Ara bé, quan l'Estat retorna a les Comunitats Autònomes una part d'aquests ingressos, unes comunitats reben els que els correspon i Catalunya un **12% menys**. Això suposa un desequilibri global d'uns **36 punts**. Aquest desequilibri fiscal **representa entre 800.000 milions de pessetes i 1,2 bilions de pessetes cada any**, és a dir 500.000 pessetes per cada família. Si tornés a Catalunya una part d'aquests diners millorarien la nostra economia i el benestar i la cohesió social de tots els catalans. **Hi hauria més escoles, més hospitals, més residències.** En definitiva, més infraestructures i millors serveis públics. Aquest tracte fiscal injust que Catalunya pateix limita les seves capacitats de modernització, creixement i benestar, tant dins d'Espanya com dins d'Europa. **Ha arribat el moment d'aconseguir un tracte més just per als ciutadans de Catalunya.** **Hi estem d'acord, oi?**

Generalitat de Catalunya

Edita:

OBRA CULTURAL BALEAR

President: Antoni Mir

Publica:

Associació EL MIRALL
C/ de la Impremta, 1, pral. 2a
07001 Palma

President: Ferran Gomila

Editor: Mateu Morro

**Producció, administració
i publicitat:**

C/ de la Impremta, 1
07001 Palma (Mallorca)

Tel.: 971 725937

Telefax: 971 719385

Apartat de correus 179

07080 Palma (Mallorca)

Delegació a Barcelona:

C/ de la Montcada, 20

(Palau Dalmau)

08003 Barcelona

Delegació a València:

C/ de Moratín, 15

46001 València

**Web i adreça de l'OCB
a Internet**

<http://www.portal.com/ocb>

e-mail: ocb@internet.com

Director:

Gaspar Valero i Martí

Redactora en cap:

Joana Mas i Sastre

Secretari de redacció:

Tomeu Martí i Florit

**Consell de redacció /
col·laboradors**

Francesc Bujosa

Catalina Valriu

Antoni Ginard

David Ginard

Antoni Marimon

Biel Mesquida

Mateu Morro

Publicitat: Santi Adrover

**Els articles publicats en aquesta
revista expressen únicament**

l'opinió dels autors.

Coberta: Narcís Puget
(1874-1960). Fons de l'OCB,
col·lecció Can Alcover.

Fotos: Pep Pastor

Disseny: Carles Oubiña

Maquetació i fotocomposició:

Documenta Balear SL

Impressió:

Xisco Arts Gràfiques
C/ del Baix Riera, 1-A, Palma
Tel.: 971 475754

Dipòsit Legal: PM 10-1987

Universitat de les
Illes Balears

Servei de Biblioteca i

Documentació

Edifici Guillem Cifra
de Colonya

Dossier 5

LA LLENGUA A L'UCI (i II)

En el passat número d'El Mirall Joan Melià ofería una anàlisi de les dades aparegudes en l'enquesta del Centre d'Investigacions Sociològiques, a partir de les quals es constata la difícil situació en què es troba la llengua catalana a les illes. Ara, dos articles de Pere Salvà sobre el mestissatge poblacional a les Balears en el segle XXI i l'actitud dels alemanys davant la cultura illenca ens dibuixen un panorama poc esperançador per a la nostra llengua

4 Editorial

17 Opinió

Res no ha canviat, per
Miquel Payeras

Opinió 16

Les Balears, Govern de
progrés o més PP, per
Antoni Tarabini

Opinió 19

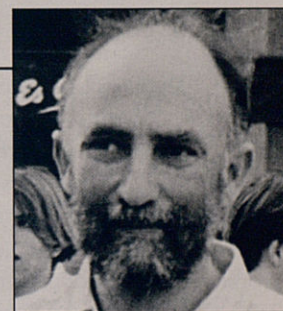
Per què Jaume Matas difa-
ma l'OCB, per Antoni Mir

Semblança 20

Joan Carrero, candidat al Premi Nobel de la Pau el 2000, és retratat per Bernat Vicent. Carrero ha assolit, des de fa quasi 30 anys, un compromís per la pau, la justícia i la no-violència. Avui, la gran tasca d'aquest home, president de la Fundació s'Olivar, és la lluita pel final del genocidi a la regió dels Grans Llacs.

Reportatge 13

Carles Rebassa recrea
literàriament el que fou la
Diada per la Llengua i
l'Autogovern celebrada el
passat dia 8 de maig

22 Opinió

Ardors bel·licistes és el
títol d'un article de Manuel
Vicent aparegut a El País
el passat dia 27 de maig.
Un article sobre la guerra
de Kosovo que hem traduït
i reproduït perquè pensam
que l'autor ha reflectit
millor que ningú l'infern
de les guerres, en què les
víctimes i els botxins es
confonen sovint.

Societat 31

Joan Fullana entrevista
Xavier Abraham, un
perruquer de professió i
un amant vocacional de la
literatura i la cultura. Ell
fou el comissari de
l'exposició que s'ha fet
enguany al Palau Soler i
sobre la figura i l'obra de
Rosselló-Pòrcel.

Tendències

Itineraris

Gaspar Valero 34

Cinefàgia

Matías Vallés 38

Art

Cristina Ros 42

Llibres

Biel Mesquida 44

La Botiga

El Mirall 46

Entrevista 25

"No som un fenomen mediàtic", declara Maria de la Pau Janer a Antoni Oliver, en una extensa entrevista en la qual l'escriptora parla de les seves influències literàries, de l'experiència als mitjans de comunicació i del panorama literari català, entre altres assumptes.

L'hora de la **veritat**

La pèrdua de la majoria absoluta del PP al Parlament balear canvia de dalt a baix el panorama polític de l'arxipèlag i es pot dir que governi qui governi, res no serà el mateix. L'endemà de les eleccions, dia 14 de juny, l'OCB ja deia en un comunicat públic que "en matèria de llengua i d'autogovern, les coses seran d'una altra manera a partir d'ara". Els diputats i les forces polítiques que composen les majories absolutes als tres Consells Insulars, i en conseqüència al Parlament, tenen idees clares del país a construir. Només a títol d'exemple, tenguin una participació activa i directa a la gran mobilització del darrer 8 de maig que culminà davant la seu de la presidència del Govern, al Consolat de Mar.

S'han acabat setze anys de pràctic monopoli del PP que han duit la identitat i la llengua de Mallorca a una situació d'extrema gravetat. La política lingüística institucional i de país serà en tot cas ben diferent a la que ha marcat l'actuació del Govern balear fins ara, i per primera vegada des de la recuperació de les institucions pròpies, es pot produir una veritable alternança al poder. Això fa possible un Govern que tenguí com a eix vertebrador de la seva acció una idea de país.

Cal fer esment a la proposta feta per UM d'arribar a un pacte institucional derivat de les eleccions del 13 de juny de 1999 en clau nacionalista, juntament en primer lloc amb el PSM. La presentació conjunta del bloc nacionalista concretà que aquest pacte havia de recollir i comprometre's a reclamar el reconeixement de les Balears com a nacionalitat històrica, a reforçar l'autogovern de Balears, a fixar com a prioritat la construcció d'un autèntic país, a disposar d'un sistema de finançament propi impulsant un concert econòmic amb el Govern central, a

establir un pacte fiscal, a modificar i tenir un autèntic règim econòmic especial, a traspassar la gestió portuària i aeroportuària, a potenciar els Consells Insulars, a tenir un model de societat i territorial també propi i més just. Una proposta que sintonitza completament amb els desitjos no solament de la multitud de persones i entitats que feren costat, des del 1991, a la Plataforma Cívica per l'Autogovern del 'Volem Comandar a Ca Nostra', promoguda per l'Obra Cultural Balear, i de les que des de 1995 demanen al carrer cada mes de maig la condició de comunitat històrica per a Balears i la defensa de la llengua, la cultura i la identitat de Mallorca, sinó també amb el pensament de la majoria de la societat balear i dels militants i simpatitzants de gairebé tots els partits polítics amb implantació a les Balears.

El moment és històric, pel canvi que hi haurà en la manera de governar. Les declaracions del candidat socialista a la presidència de les Balears, en el sentit de voler ser de cada dia més PSIB, i la trajectòria del PSM que s'identifica i ha obert camí amb la defensa d'aquests objectius, donen prou garanties a aquesta orientació que Menorca, Eivissa i Formentera ja tenen assegurada pels resultats electorals. El nacionalisme obert i integrador pot reforçar-se i eixamplar-se a tot l'arxipèlag i la major part dels seus postulats bàsics (autogovern, llengua, territori, identitat...) haurien de poder ser assumits per tots els partits, com s'ha demanat des de la societat civil al llarg d'aquests anys de mobilització popular. S'ha estès l'opinió que ha arribat l'hora d'una gran força o coalició nacionalista, que ens faci tenir veu a Madrid i que inevitablement faria que totes les altres formacions assumissin més postulats de la ideologia de país que tan necessària és ara i aquí.

Per als qui assumesquin la responsabilitat de dirigir i gestionar les institucions, ha arribat l'hora de fer allò més difícil, com és convertir en mesures concretes de govern els programes, les promeses i la ideologia, tenint en compte que no n'hi hauria prou amb fer política d'una altra manera, perquè s'ha de recuperar el temps perdut, sobretot en la defensa de l'idioma propi. Ha arribat l'hora de governar. Ha arribat l'hora de la veritat.

LA LLENGUA A L'UCI (i II)

En el passat número d'*El Mirall*, Joan Melià ens va oferir una anàlisi de les dades d'una enquesta del Centre d'Investigacions Sociològiques, les quals ens oferien un panorama desolador envers la llengua catalana. Ara, dos articles de

Pere Salvà sobre la composició social de les Balears en el segle XXI i les actituds poc integradores dels alemanys a la nostra cultura ens confirmen l'estat d'alarma entorn del fet lingüístic i cultural a les illes.

En el llindar del segle XXI la societat illenca presenta una composició complexa en la qual els canvis s'han produït amb molta rapidesa, fet que implica una certa sensació de desestructuració social. L'inici

de l'esmentat canvi comença en la dècada dels anys 50 amb la irrupció del turisme de masses, fenomen que es veu reforçat amb la cada vegada més important incidència dels mitjans de comunicació.

La **societat** illenca en el llindar del **segle XXI**

Conseqüència de l'esmentat desenvolupament turístic són els canvis socials que experimenta la població de les Illes que passa de ser considerada com una societat rural a ser considerada una societat urbana gairebé especialitzada en serveis i definida per una alta mobilitat espacial. És a dir, es passa del *ruralita* a l'*urbanita*. Resultat de l'es-

fet implica una coexistència espacial i temporal en la qual es troben:

a) Per una part la població autòctona, herència de la situació anterior a l'etapa del turisme de masses. Aquesta població va dedicar-se més a l'oportunitat del negoci que a l'acció de manteniment de la seva identitat cultural i defensa de la llengua.

b) Sobre aquesta població s'agrega

amb una identitat cultural diferent. Aquest fet provoca un primer impacte sociocultural que es tradueix en el predomini oficial del castellà sobre la llengua parlada fins aleshores a les Balears. Aquesta circumstància implica que d'una manera deliberada i/o inconscient es doni una situació de retrocés de la nostra identitat cultural i que s'imposi en amplis sectors de la societat l'ús de la llengua castellana. Des d'aquesta perspectiva, els immigrants no foren obligats a aprendre una nova llengua sinó que la que parlaven coincidia amb l'única llengua oficial de l'Estat espanyol.

c) A partir dels 80, i molt especialment en la dècada dels 90, es registra una intensificació dels fluxos migratoris representats per persones d'origen estranger. Aquest flux, que continua encara en l'actualitat, es compon de tres tipus de contingents poblacionals:

1) El més important és format per ciutadans procedents de distints països de l'Europa occidental i nòrdica que representen una immigració de descans i plaer. Aquests foren atrets (vegeu *El Mirall* núm. 96) per les condicions climàtiques, l'accessibilitat i l'oportunitat d'inversió en el mercat immobiliari tant en habitatges ubicats a urbanitzacions residencials com a l'interior dels pobles de les Illes i/o a l'espai rural.

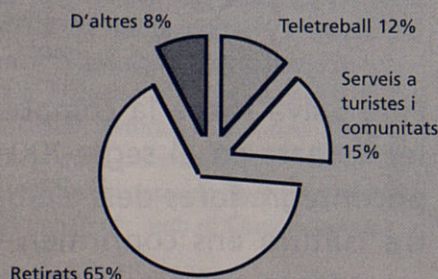
2) L'augment dels esmentats residents estrangers que vénen a descansar i l'alta afluència de turistes internacionals provoca una segona onada de tipus laboral lligada a residents europeus que arriben a les Illes com a treballadors en el sector turístic (guies, animadors turístics, directius...) i/o empresaris que en la seva majoria es dediquen a negocis relacionats amb serveis al sector turístic i/o a les comunitats de residents. A ells es pot

ELS RESIDENTS AFRICANS S'APROPEN ALS 10.000, DELS QUALS 8.000 SÓN MARROQUINS

mentat creixement de les activitats turístiques és la confluència en l'actualitat de tres categories de població resident resultat dels distints fluxos migratoris que han arribat a les illes en els darrers quaranta anys. Aquest

posteriorment un contingent poblacional provinent de distintes regions de la península Ibèrica. Conformen els fluxos migratoris que es desenvolupen des dels anys 60, que impliquen l'arribada a les Illes d'una població

**Tipus d'activitats dels residents
alemanys**

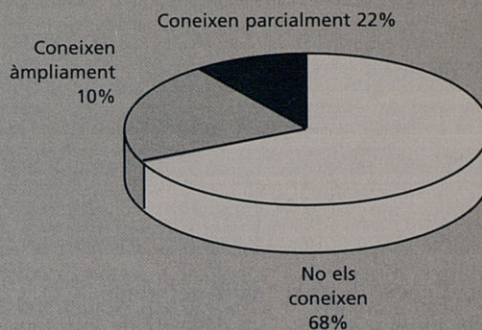
afegir un considerable nombre de teletreballadors residents d'una manera permanent a les Illes.

3) L'auge del sector de la construcció lligat a una coincidència entre una acceleració de la creació d'obres noves per part del sector privat i importants inversions en obres públiques (Pla Mirall) ha provocat una forta demanda de mà d'obra. Aquesta s'ha traduït en dos fluxos bàsics. Per una part, s'ha experimentat un revifament dels fluxos de persones treballadores d'origen peninsular i, per una altra, una intensificació de l'arribada de nous migrants laborals procedents majoritàriament del Magrib.

Les actituds en relació a la llengua i cultura de les Illes d'aquests tres tipus de migrants tenen conseqüències diferenciades. Els residents estrangers de llarga durada que utilitzen les illes com a refugi i lloc d'oci i descans no presenten en general un alt interès d'aproximar-se al coneixement de les coordenades culturals i lingüístiques pròpies de la Comunitat Balear, ja que el seu màxim interès queda circumscrit a l'exigència de gaudir dels avantatges lligats a garantir els serveis bàsics com són el subministrament d'energia, aigua, clavegueram i de seguretat ciutadana. Per una altra part, també es donen actituds diferenciades en la població laboral europea que depenen dels tipus de permanència a les Illes. Els temporals presenten una nul·la preocupació mentre que els que han decidit quedar comencen un procés d'aproximació i/o integració a les pautes culturals insulars, que es tradueixen a través de la demanda de cursos d'aprenentatge de català i la incorporació dels seus fills a escoles públiques. En referència als immigrants del Sud, és un procés molt recent que necessita de l'establiment d'estratègies de formació, informació i conscienciació envers la nostra identitat cultural.

Els fets anteriors ens mostren l'existència d'una creixent afluença de nous residents a les Illes arribats a través de diversos tipus de fluxos. La conjunció de les tres variables implica importants conseqüències sobre el

Grau de coneixement de la cultura i costums de Mallorca

creixement de la nostra població en els darrers anys i ens fan reflexionar respecte a les previsions demogràfiques del proper primer decenni del

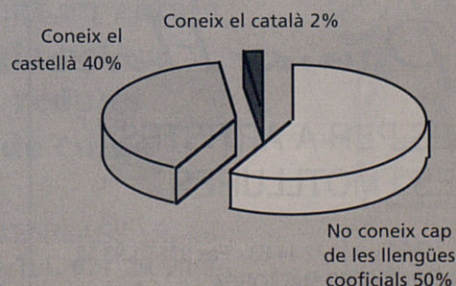
dels 796.483 habitants, xifra que representava una variació de 36.104 nous habitants en relació al padró de població realitzat l'1 de maig de 1996.

ELS RESIDENTS ESTRANGERS D'EDAT MADURA NO SE SENTEN MOTIVATS A INTEGRAR-SE EN LA SOCIETAT ILLENCA

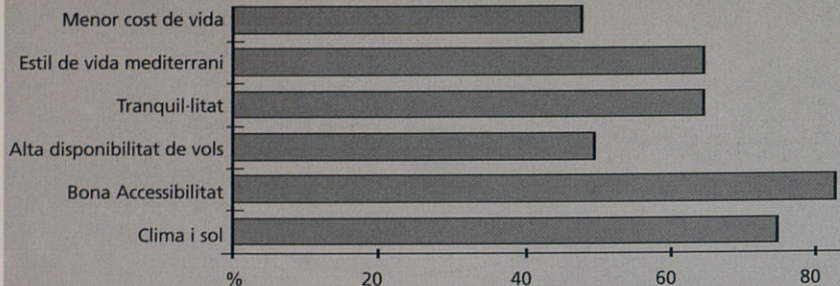
segle XXI. Segons les darreres dades demogràfiques referides a la revisió del padró a l'inici de 1998, les Balears registraven una població de l'ordre

Si a aquesta xifra de creixement dels 20 mesos restem la diferència entre els naixements i les defuncions registrades en el mateix període, ens resul-

Problemàtica de la llengua

Factors d'atracció i variables de decisió per residir a Mallorca

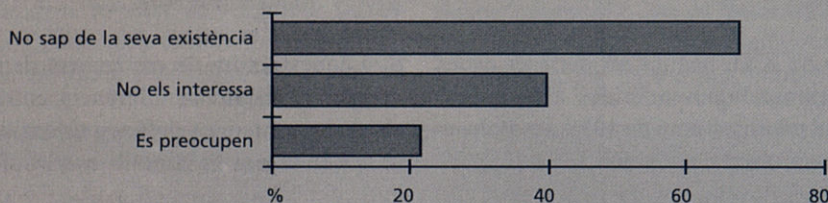
ta un saldo migratori d'unes 35.000 persones. És a dir, una mitjana mensual de noves arribades a les Illes d'unes 1.750 persones per mes. Si es fessin previsions sobre aquestes pautes, podríem arribar a superar el milió d'habitants en el segon quinquenni de la primera dècada del segle XXI. Emperò cal assenyalar que per realitzar una aproximació a la població esperada en un futur s'ha d'analitzar un període més llarg i realitzar algunes hipòtesis de futur. Des d'aquesta perspectiva i conforme al meu parer, cal esperar que en els propers primers

anys del segle XXI s'experimentarà un descens de la intensitat d'arribada de fluxos migratoris laborals, hipòtesi basada en un alentiment del sector de la construcció tant d'iniciativa privada, especialment d'obra nova, com pública, per la finalització d'importantes obres públiques lligades a l'actual Pla Mirall. Això ens duu a pensar que en el 2011 no se superarà la xifra de 900.000 habitants. Emperò cal preveure que ens podem trobar amb diverses conseqüències socials resultat de les noves onades migratòries registrades en aquest decenni. Entre aques-

tes, cal assenyalar que els immigrants que es troben en una situació de major feblesa són els procedents del flux Sud-Nord (Magrib i africans en general) que sols són posseïdors de contractes de treball de molt curta duració. Si es dona l'esmentat alentiment del sector públic i privat de la construcció, poden quedar-se al marge del món laboral i en una situació d'atur que pot obligar-los a retorns forçats. Però, possiblement, la meitat quedi a les Illes, cosa que pot provocar un procés de reunificació familiar que podria donar lloc a una borsa que podria aproximar-se a 10.000 persones en els primers anys del segle XXI. Els residents africans s'apropen actualment als 10.000, dels quals quasi 8.000 persones són del Marroc, que ocupa el tercer lloc en nombres absoluts després dels alemanys i britànics. b) Cal esperar una continuació de la tendència cap a l'augment del nombre de residents estrangers, especialment d'edats madures i velles. Aquesta població no se sent gaire motivada de cara a la integració a la societat il·lenca. Tot en conjunt ens obliga a nous plantejaments per superar la problemàtica de la integració i/o col·laboració amb els nous residents il·lencs. Cal garantir la supervivència de la nostra identitat cultural i afirmar la nostra llengua, fets pels quals és necessari dissenyar entre tots els agents socials una política estratègica per aconseguir el millor escenari futur possible i desitjable per al progrés de les nostres Illes Balears.

Pere A. Salvà

Preocupació per la cultura i costums de Mallorca

PAPERS PINTATS I PINTURES

Casa Pomar Flores

ARTICLES PER A ARTISTES
VASES I MOTLLURES

SANT MIQUEL, 77 - Telèfon 971 72 14 83 - Fax 971 71 93 12
07002 PALMA DE MALLORCA

Ses Piules
Estudi
de
Perruqueria

Carrer de Navarra, núm. 3, 1r - 07003 Palma - Tel. 971 71 80 37

La intensificació des del 1986 de l'arribada de residents de llarga temporada i/o permanents d'origen alemany es percep a l'illa de Mallorca com un factor inquietant pels seus impactes socioculturals i territorials. A diferència dels ciutadans d'origen

britànic que s'establiren a les Illes des dels anys 70, aquesta nova onada de nous migrants residencials presenta una sèrie de pautes que per la rapidesa del procés no han estat encara assimilades per la societat illenca.

Actituds i comportament dels residents alemanys a Mallorca

L'elecció de Mallorca com a espai de residència per part de ciutadans alemanys no fou inicialment, entre 1986 i la darrerïa del 1994, motiu de preocupació. Fou a mitjan de 1994 quan va sorgir un important debat sobre els avantatges i inconvenients de l'esmentada presència alemanya. La línia bàsica de la reflexió es basava en els processos de compra per part dels esmentats ciutadans alemanys de béns immobiliaris tant de caràcter urbà com rural. L'acceleració del debat s'intensifica quan un bon nombre de propietaris de terres illenques comencen a vendre el seu patrimoni rural. Aquest fet es veu com una pèrdua progressiva dels nostres valors culturals en el sentit que la pèrdua de l'espai rural era equivalent a la pèrdua de part de la nostra autèntica identitat mallorquina.

La pretensió d'aquest petit article és la d'aportar una pluja d'idees a partir de la interpretació dels resultats d'un seguit d'enquestes fetes a l'atzar a residents de llarga durada que en la seva majoria no superaven els cinc anys de presència a les Illes. Aquestes enquestes foren rea-

litzades a urbanitzacions residencials dels municipis de Calvià, Lluçmajor, Santanyí, Felanitx, Capdepera, Pollença així com a distints indrets dispersos de les zones rurals de Mallorca.

Els resultats analitzats posen en evidència que la decisió d'elegir Mallor-

com una zona tranquil·la, un estil de vida atractiu, espais més humanitzats i un menor cost de vida.

Des del punt de vista de la seva preocupació per la llengua, cultura i/o costums de Mallorca, l'actitud d'un important percentatge dels alemanys

ENTRE ELS ALEMANYS ES DETECTA UNA MANCA D'INTERÈS PER APRENDRE LA NOSTRA LLENGUA

ca com a lloc de residència, descans i oci està molt lligada a una combinació entre l'atracció pel clima –la presència d'un gran nombre de dies amb sol és molt important– i una bona accessibilitat per arribar a Mallorca, així com amb l'alta disponibilitat de vols amb la majoria dels principals aeroports d'Alemanya. Altres consideracions es lliguen amb una percepció de l'illa

residents a Mallorca és més negativa. Es detecta una total mancança d'interès i/o una aproximació al coneixement de la nostra identitat cultural i/o de la nostra llengua. Diversos factors intervenen en les esmentades actituds. Cal assenyalar, en primer lloc, que enfront d'un sentiment de sentir-se estranys a Mallorca, els residents d'origen germànic, igual que els d'altres

erco
leta

Gianni Rodari

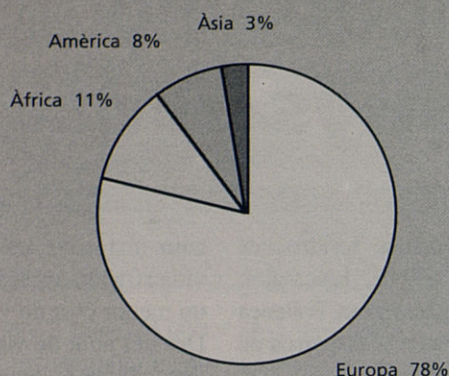
Infants de 0 a 4 anys
Ensenyament en català
Pedagogia activa
Grups reduïts
Servei de cuina

ARQUITECE BENNÀSSAR, 46
07004 PALMA - Tel. 971 29 90 86

erco
leta

Gianni Rodari

Distribució del total dels residents per Continents

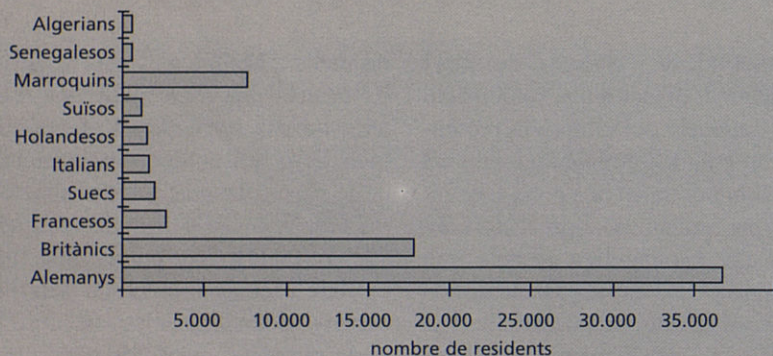
comunitats europees, han reedificat un conjunt de xarxes socials que no contribueixen gaire a una situació d'integració i/o d'aproximació cultural. Per una part, el nou resident ale-

many pot prescindir del coneixement de la llengua catalana (i fins i tot de la castellana) per viure a les Illes. Es donen suficients ofertes de serveis en aquestes comunitats, que al mateix

temps actuen com a factor articulador que reforça els mecanismes d'atracció per a nous migrants. Un 45% declara que la decisió de residir a Mallorca fou presa a través de xarxes de contacte entre amics i/o coneguts. De tota manera, l'experiència prèvia com a turistes a Mallorca fou, per al 60% dels residents entrevistats, el factor decisiu de l'elecció. Les esmentades xarxes socials també tenen un altre paper important per superar el sentiment d'arribada en un entorn, des de la seva perspectiva, estrany, fet que s'intenta superar a través d'una proliferació d'activitats que són canalitzades per associacions, clubs o altres tipus d'entitats en les quals l'accessibilitat és limitada a persones de la mateixa nacionalitat. La conseqüència d'aquesta actitud és un enfortiment del sentiment de grup, el sorgiment de guetos i l'allunyament d'una hipotètica necessitat d'integració i/o aproximació a la cultura il·lenca. El desconeixement d'aquesta cultura arriba al 68% dels enquestats, que així mateix en un 40% manifesten no tenir interès per la cultura i costums de Mallorca. Sols un 10% declara conèixer àmpliament la nostra cultura.

Per una altra part, l'idioma és considerat com a element limitador en la vida quotidiana. Un elevat nombre dels enquestats considera que no és necessari conèixer el català per viure a Mallorca i fins i tot tenen una percepció semblant respecte al castellà. Només un 2% dels enquestats declara conèixer el català i un 58% manifesta que no coneix cap de les llengües co-

Distribució dels estrangers per països. Illes Balears (1998)

salomart s.l.

MANUFACTURES EN PELL I MARROQUINERIA
CA N'ADRIÀ, S/N - STA. MARIA DEL CAMÍ
TELÈFON 971 62 12 15 - MALLORCA

Jaume Salom Bover

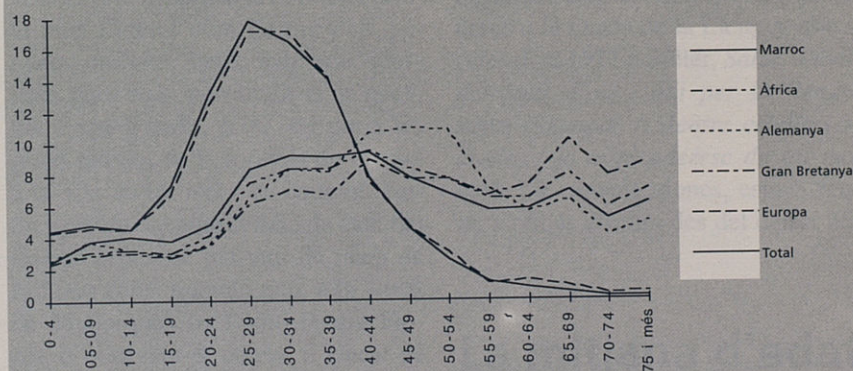

- Plànols Topogràfics
 - Medicions
 - Replanteigs
- Fotografies Aèries
 - Verticals
 - Panoràmiques
- Publicitat Aèria
- Peritatges
- Valoracions
- Projectes Agrícoles
- Estudis Mediambient

Plaça Rosselló, 4A, 3r
Tel. 971 72 33 56
Fax 971 71 89 01
07002 Palma (Mallorca)

UN ELEVAT NOMBRE DELS ENQUESTATS CONSIDERA QUE NO ÉS NECESSARI CONÈIXER EL CATALÀ PER VIURE A MALLORCA

Estructura per edats dels residents estrangers a les Balears (1998)

LA PÈRDUA DE L'ESPAI RURAL ERA EQUIVALENT A LA PÈRDUA DE L'AUTÈNTICA IDENTITAT MALLORQUINA

oficials (castellà i català). Són factors bàsics a tenir en compte per al disseny d'estratègies que condueixen a una revalorització de la cultura i la llengua a Mallorca.

De tota manera, cal establir diferències entre el flux d'alemanys de tipus laboral amb intenció de quedar definitivament a Mallorca i els residents de descans i oci que empren l'illa com a lloc de refugi. Els primers presenten una actitud més oberta cap a una aproximació al coneixement de la cultura i costums de Mallorca amb una demanda d'accions per a l'aprenentatge de la llengua catalana, mentre que els seus fills són integrats en el sistema educacional de les Illes. Aquesta actitud és prou diferent en el cas dels residents que vénen a descansar, que manifesten com a úniques preocupacions les lligades a garantir la seva accessibilitat als serveis bàsics d'energia elèctrica, aigua, clavegueram, seguretat ciutadana i accés a la sanitat pública i/o privada. El seu aïllament és prou elevat i l'aconsegueixen gràcies a les possibilitats de gaudir de publicacions periòdiques amb la seva llengua així com amb l'accés de programes específics a les televisions locals. Per altra part, els alemanys es decanten més per les televisions dels seus països d'origen contactades per satèl·lit. Els mitjans de comunicació compleixen d'aquesta manera una funció de connexió entre ells i un factor que minimitza la necessitat d'aprenentatge de la llengua i de coneixement de la cultura.

Pere A. Salvà

Optica Susa
MULTIOPTICAS

50 ANYS
AL VOSTRE SERVEI

carrer dels Oms, 26
 Tel. 971 72 15 57
 07003 Palma de Mallorca

“*Hem viscut per salvar-vos
els mots,
per retornar-vos el nom
de cada cosa.*”

Salvador Espriu

Fidels a la nostra inquietut i vocació de suport a les diferents manifestacions culturals, FECSA-ENHER patrocina la MOSTRA DE REVISTES EN CATALÀ, a la vegada que les felicita per la seva contribució a la divulgació de la nostra llengua.

FECSA-ENHER, PATROCINADOR DE LA MOSTRA
DE REVISTES EN CATALÀ

L'heroi

Ell de son poble concentra l'ànima.

M. C. i L.

Tots els materials que tinc davant són fidelitat, amor de les coses pròpies, apresa i obligada tendresa de les coses externes, cançons de Raimon d'aquelles que despertarien "l'home revoltat" si les coses haguessin anat d'una altra manera i, sense matx folklòric, la darrera estrofa de *Lo pi de Formentor*, amunt ànima forta traspasa la boirada i arre-la dins l'altura com l'arbre dels penyals, etcètera. Però, bah, són qüestions personals, personalitats en qüestió, i aquell camí, camí que porta les grans masses de la foravila de la vida a la vila de les idees en conjunt. No més justificaré aquest inici de cant tan despullat perquè dia vuit de maig de mil nou-cents noranta-nou, a la ciutat de Mallorca (o Disneylàndia Flores, o Marivent & others, o Ducat de PM, o capital de la Universiada 1999), molt més concretament davant el Consolat del Mar, entre les set i les set i mitja, més o menys, del capvespre, clar, assolellat en tota, mul-ti-tu-di-na-ri, s'hi forjà la lliçó històrica que mostra que no és just el poble que fa la comunitat, sinó que la Comunitat —la dels individus, no la de JMPiCia.— fa el poble i només sap fer-lo des de l'espontaneïtat, la retrobada, el gaudi, la tradició salvada que *revinclu per les roques sa poderosa rel.* I val a dir, amb això, per esgotar la prologació i treure de dins a fora quina quotidianitat tenen les coses amb què s'escriuen les cròniques, que en tot el capvespre no es veïé ni una Tomassa ni un Tomàs, ni un rebosillo més que el de na Maria, ni gairebé cap polític de dretes, almenys oficials, ni plataformes estamentàries, ni llotges, ni bledes, ni calces ni, sobretot, sobrassades i botifarons, ni aquelles coses que són cultura, però just són *show* quan han estat exportades. Davant això vull dir que repartesc tendreses i futurs a tots

aquests habitants que saben on el dimoni es colga quan s'ha cansat de *paripés*, *revolutions* i seixantavuitescos que encara es mantenen, no en formol sinó en forma. I així va ser, més o menys, la història:

Feia dies que la Flama per la Llengua corria pels territoris agrestos i acomodats d'aquesta terra de correspondències i incoherències que sembla ser Mallorca (torn a apuntar un brevíssim poema d'aquest home que, d'uns dies ençà, em costalloberitzà tot, com endreça a la Diada de la Llengua que se celebrà el 1922 a Sóller, *Salut, oh vila del fruit d'or, / qui per la llengua mous creuada! / Mentre celebres sa diada, / jo m'hi aderesco de tot mon cor*). La creuada, doncs, estava fent-se. Com és costum des del darrer ale-

riques, no anava gens ni una mica la massa humana que es concentrà a la cèntrica plaça de Palma on, majestuós, cagat i potser cagant-se, el rei Jaume I d'Aragó contempla els avatars del dia a dia. Diria, així de cap i sense cens, que compartíem l'espai drapaires, bandejats culturals, professors, mestres d'aixa, espontanis, curiosos, crítics, literats i literaturers, depenents, estudiants, advocats, polítics, repartidors de pamflets electorallistes, músics, parvularis i tres o quatre fetus amb les corresponents mares embarassades. En un càlcul agosarat, la mitjana d'edat de la població reivindicativa oscil·lava entre els vuit mesos i els vuitanta-cinc anys.

Pocs minuts més tard de les sis, els corredors arribaren amb la flama i,

La mitjana d'edat de la població reivindicativa oscil·lava entre els 8 mesos i els 85 anys

nar dels Segadors, les ràtzies catalanes i catalanitzants són creuades d'idees, creuades de solidaritat, creuades d'esperança en la poca part de la ciència que ens dóna la raó, en la poca part de l'ètica que encara ens dóna la raó. Pot ser que, a hores d'ara, l'emblema del Correllengua esdevingui més una frivolidat que un emblema, però dis-sabte 8M tot bullia amb molts quilòmetres a l'esquena, contra el silenci, contra el prejudici i contra la confusió. Sobretot, contra la confusió que ha aniquilat tants d'impulsos —físics, culturals, sentimentals, revolucionaris, crítics—, i ha creat un concepte, el terme del qual és avui la *new age* de l'electoralisme barat: Balearització.

Però de balearitzacions, d'insuletes i, fins i tot, diria jo, de comunitats histò-

enmig d'un ingenu però franquíssim aplaudiment, ocuparen la plaça de la Porta Pintada (*el seu cap serà penjat a la Porta Pintada / i el guardaran de nit perquè no parli*, BR-P dixit) i l'orquestra convocada començà una interpretació molt simbòlica, amb el *Sor Tomasseta*, himne conflictiu, com tots..., mentre una gran pancarta pro-llengua, procultura, protendreses nacionals i antimanipulació del poder era fotografiada per la premsa local amb les efígies de, entre d'altres, Antoni Mir, president de l'OCB; Encarnació Viñes, símbol fort i viu d'una època de la cultura de la vida i la cultura de la resistència, i Nils Burtwitz, representant de la immensa minoria d'immigrants que trien la vida de l'adaptació vital, lingüística i cultural en

Aspecte del carrer de Sant Miquel ple de gent el 8M.

la nació on viuen. A poc a poc, després d'uns moments de confusió general i vacil·lació, els organitzadors, que són ja grans experts en els moviments de masses, en cadenes i pancartes i ràbies i passions humanes, els Joves de Mallorca per la Llengua començaren a menar els assistents cap al carrer de Sant Miquel, en la cruïlla del qual se sumaven centenars de persones provinents de les avingudes i del carrer dels Oms. De tot d'una es començaren a unir les mans, en línia recta, de manera molt espontània. La Flama esperava vora el rei En Jaume i els *bons* ens col·locàvem un devora l'altre perquè el foc cavalcàs fins a cal President, on els *dolents* suposadament s'haurien de

témer que el *poble* diu PROU. O aquest era el missatge inicial. I aquí és on jo diria que la cosa canvià de plantejament, de paràmetres i, feliçment, es resolgué d'una manera noble i franca. El 8M ja no seria un dia de convèncer els convençuts, ni d'arregar els arreplegats. El 8M tragué a lloure l'immens poder de la minoria, del gueto, de la marginació. I, naturalment, la minoria era feta de minories; el gueto de guetos, la marginació de petits grups de marginats. Funcionaris que han de treballar amb els col·locats i amb els extremvocacionals que sols els creen problemes a nivell lingüístic i personal; estudiants que són, potser, cada un d'ells, l'únic catalanoparlant públic de tot el seu curs i són carnada

d'insults, degradacions i orientadors escolars paranoics; gent de la tercera edat que encara no arriba a entendre com a València no han volgut saber que parlen el mateix tortosí allà com a Mallorca, gent de postguerra que no han tingut mai l'oportunitat d'expressar-se culturalment més enllà del nucli familiar o rural; al·lots, nins de famílies castellanoparlants que han après a parlar en català perquè els seus pares els han apuntat al Moviment Escolta i Guiatge de Mallorca, i just el parlen durant quatre hores a la setmana, perquè a la seva escola sempre, sempre, companys d'aula i professors li han girat la llengua; escriptors que es lamenten que no hi ha un públic més que potencial de lectors en llengua catalana, i etcètera, etcètera. Però el carrer de Sant Miquel, i la plaça Major, i el carrer de la Unió, i Cort, i la costa del Conquistador, i la plaça de la Reina, i el passeig de Sagrera, i el Consolat del Mar ja no eren territoris de reivindicació salvatge. Crec que, per primera vegada en la més recent història de la mobilització procultura catalana a les Illes Balears, el 8M aconseguí que tota la participació, vint-i-cinc mil idees segons els organitzadors, deu mil, segons les forces de l'ordre, es fongués en una festa del carrer, una celebració sense escenaris, i, com he escrit al principi, sense corbates, ni llotges, ni figurinisme. Una festa que portà les grans masses de la foravila de la vida a la vila de les idees en conjunt. Idees en conjunt que totes brostarien a partir d'un crit comú: PROU. Una festa molt de Mallorca,

SYPE CONSUM

PRIMERA CADENA MALLORQUINA DE SUPERMERCATS

TELÈFON D'ATENCIÓ AL CLIENT: **902 42 42 60**

REPORTATGE

molt del caràcter català, molt del substrat mediterrani. Una festa en què petites globalitats (amics de copes, agrupaments escoltes, Aelc, quintos de diferents pobles, associacions de pares, grups de castellers, nissagues familiars, etc.) es donaven la mà les unes a les altres per crear un gran cos conductor d'energies vitenques, elèctriques i d'idees, que portàs el corrent des del leitmotiv de la diada a la germanor final que inundà les cares, les mans, les rialles i molts porus de la pell dels braços i les esquenes, naturalment, dels *bons*.

Sense violències, sense penes, sense aconseguir grans coses..., però trobant, sobretot, l'esperit col·lectiu que ajuda a desfer la individualitat i saber quins són els ingredients del nostre fer, del nostre actuar quotidià. El convenciment que som una cultura embarcada, però que de moment no s'enfonsa. Que som una cultura petita, però no tan petita com creïem. Que queda encara una feïnada perquè la cadena humana traspassi la mar i

la zaplana sense manies, ni guerres, ni carregades policials. Que *lluny som de records inútils i de velles passions*, que ja no cal anar darrere d'antics tambors.

I així, en acabar l'horabaixa, sé que tothom estava content de veure's, saludar-se, trobar-se de nou en petita o gran família. Com als capaltards al

alquímic Àngel Terrón, que em mostrà un sonet fet, un altre, i els fa en català correctíssim perquè d'altra manera no en sabia. I allí vaig veure els meus mestres de primària (EGB, en pau descans) que em donaren l'amor de la paraula dita. I allí una nina dels llobatons d'un agrupament de Palma corregia, sense befa, el barba-

El 8M aconseguí que tota la participació es fongués en una festa al carrer

barri del Raval de Barcelona, com la nit del primer dia de Ramadà, com les projeccions de cinema a la Fresca... I allí vaig veure els joves del col·lectiu sor Tomasseta, que són més vius que bons titulars i lluiten pel reconeixement de la cultura que cal, de la política que cal. I allí vaig veure el poeta

risme d'un dels seus caps, mentre els seus companys al·lucaven vius perquè una multitud anomenada Castellers de Mallorca s'enfilaven els uns sobre altres i els ensenyaven, sense míting, què significa exactament Països Catalans.

Carles Rebassa

iMac. Ho sentim, no és beige.

El teu Centre Apple és

XIPS

Servei Tècnic
Oficial Apple

Mca. S.L.

Distribuidor
Autoritzat Apple

C/ Sant Joaquim, 9 Tel: 971-76.06.76 Fax: 971-76.04.26 07003 - PALMA
Delegació a Menorca: Tel: 971-35.30.98 Mòbil: 639-84.43.28

<http://www.infotelecom.es/xipsmenorca> xipsmca@readysoft.es

Després de 16 anys de govern conservador a les Illes Balears s'entreveu, un cop celebrades les recents eleccions autonòmiques, una possibilitat

real de canvi. El Partit Popular ha perdut la majoria absoluta a les Illes, així com a tots els consells insulars.

Balears, Govern de progrés o més PP

I, a partir d'ara, què? El PP, en el conjunt de les Balears, té 28 escons dels 59 del total de la Cambra del Parlament balear; el conjunt de les forces progressistes tenen igualment 28 escons. Tot queda en mans d'Unió Mallorquina. Per tant, almenys en pura teoria, hi cap la possibilitat d'un pacte PP-UM, així com la d'un pacte Partits Progressistes-UM, a imatge i semblança del Pacte que ha regit durant la darrera legislatura el Consell Insular de Mallorca.

de futur propi i autònom, ha de passar inevitablement per una implantació en cada una de les Illes, per intentar arribar a acords amb l'altra força nacionalista (PSM) en temes com pot ésser una candidatura unitària a les properes eleccions generals i, finalment, passa per desenvolupar unes polítiques diferenciades de la força política fronterera per la seva dreta (PP). I això pareix que només és possible des d'un pacte amb les forces progressistes. I no s'ha de passar per alt el

tum ingovernable si arriba a acords amb les forces progressistes, especialment amb EU.

Quina serà la solució final? L'ambient postelectoral entre els ciutadans de les Illes és que, finalment, es donarà el canvi. Fins i tot aquests aires es respiren en els ambients pròxims al PP. Per un altre costat, les altres forces progressistes –PSIB-PSOE, PSM i EU-Els Verds–, després de l'experiència de govern al Consell Insular de Mallorca, manifesten actituds responsa-

Una anàlisi dels resultats permet concloure que el conjunt de les illes Balears ha optat per un canvi

Quina serà la solució definitiva?

Una breu anàlisi dels resultats permet concloure que el conjunt de les Illes Balears ha optat per un canvi. Independentment de la composició final de la majoria al Parlament i la composició del pròxim Govern autonòmic, si ho miram per illes, i, per tant, per consells, Menorca tindrà majoria de progrés, igual que a les Pitiüses a partir de la coalició de partits progressistes que han accedit junts a les eleccions. En el cas de Mallorca, on tampoc no té majoria el PP, dependrà de les fórmules de pactes a nivell de Comunitat. I, una altra vegada, tornam a la decisió final d'UM.

A favor d'un pacte amb les forces progressistes hi ha els bons resultats obtinguts per UM, precisament després de governar en un Pacte de Progrés en el Consell Insular de Mallorca. En segon lloc, si UM té un projecte polític

penúltim escàndol del PP sobre la presumpta inducció (?) de vot dels denominats argentins a l'illa de Formentera i altres indrets.

En contra d'aquest pacte, i, per tant, a favor d'un acord amb el PP, hi ha, en primer lloc, la pressió de determinades forces fàctiques de les Illes. Algunes, perquè veuen perillar determinades prebendes de tipus urbanístic i especulatiu, d'altres, per simples tics ideològics fora de temps. No serà menor la influència de determinat grup multimèdia arrelat a les Illes. En segon lloc, el PP pot tenir la temptació d'oferir a UM *quasi* tot, per tal de no perdre el poder; així com mostrar-li la pastanaga que, si pacten amb ells, el PP pot aconseguir del Govern de Madrid transferències financeres per a les Illes que d'altra manera serien *quasi* impossibles d'obtenir. I, finalment, li vendran la imatge d'un *totum revolu-*

bles i constructives per tal de fer possible el pacte. Sense voler llançar les campanes al vol, aquesta vegada pareix fins i tot probable un canvi a les Illes Balears. Un canvi basat en unes altres maneres de governar i la conseqüent regeneració de l'activitat pública; en el disseny i desenvolupament d'un nou model territorial basat en el respecte dels valors naturals i mediambientals; en un acabar de construir el nostre model autonòmic; en polítiques actives que estimulin l'economia productiva enfront de l'especulativa i que facin possible una real cohesió social. Sens dubte, queda un marge de possibilitats de tornar a renovar un govern del PP a la nostra Comunitat amb l'ajuda d'UM. Si això ocorregués, probablement significaria la mort política d'UM, i per als ciutadans d'aquestes illes, perdre una oportunitat històrica.

Antoni Tarabini

A l'hora d'analitzar resultats electorats, gairebé tots els que ens dedicam a la política (és a dir, els polítics i els periodistes que escrivim sobre polítics, que som com les dues cares d'una mateixa

moneda) solem coincidir a fer apressades avaluacions i comparacions amb els resultats de les cites electorals més recents, sense anar gaire més enllà.

Res no ha canviat

Els dies després de les passades eleccions del 13 de juny n'hem pogut veure moltes, d'aquestes anàlisis. En síntesi, es pot dir que tothom coincideix en l'observació dels resultats més superficials i en la traducció que tendran a l'hora de formar majoria parlamentària. En resum: que el PP és el guanyador però no té majoria absoluta; que l'esquerra en el seu conjunt empata a diputats amb el PP, i que, per tant, tot depèn del que haurà fet UM, que ha obtingut els millors resultats relatius d'enguany. Segons com vagin els pactes, aleshores direm que ha arribat el canvi polític si UM ha pactat amb l'esquerra; o que tot continua més o manco igual si ha pactat amb la dreta. Però quedar-se en el fet (resultats) i amb la conseqüència immediata (pactes) no serveix de gaire, almanco des del punt de vista de l'anàlisi de l'evolució ideològica i electoral de Balears. Indistintament de la majoria de govern que hagi resultat, el que és essencial és veure si aquestes eleccions han suposat un canvi o no. Per intentar esbrinar-ho, i encara que només sigui per curiositat, he fixat la meua atenció a comparar els resultats de les primeres eleccions, 1983, i les d'enguany, 1999, i atendre les a les dues grans caracteritzacions de l'electorat. Una, la divisió entre esquerra i centredreta;

i una altra, la separació entre partits autòctons i partits generals espanyols. I sempre, m'he referit a opcions polítiques amb representació.

Tant el 1983 com el 1999 tenim dues opcions clarament autòctones, que són el PSM –Mallorca i Menorca– i UM. És ver que enguany hi havia el Pacte per Eivissa i la COP de Formentera, que podrien ser considerades opcions autòctones, però no les he

drable dins el bloc d'opcions generals, no autòctones. En resum, parlaré, en dir autòctones, de les dues ofertes que no tenen cap possibilitat de confusió a l'hora de ser definides així: els nacionalistes, tant d'esquerra (PSM, Mallorca i Menorca), com els de centre (UM). Val a dir que UM, que enguany és nacionalista, fa setze anys es deia regionalista de centre, però en qualsevol cas les petites diferències

El nacionalisme o l'autoctonisme no han estat capaços de menjar terreny al generalisme

comptabilitzades com a tals ja que no són una formació política, sinó purament un pacte electoral, dos dels tres partits que han obtingut escons són de caràcter general (PSOE, IU) i, per tant, s'integraran en els respectius grups, i el que sí és autòcton (Els Verds) no ha estat triat separatament de la resta i, per tant, no es pot quantificar en percentatge; davant això, i per l'evident majoria no autòctona de la representació (5 dels 7 escons) consider més adequat comptabilitzar el vot del Pacte i la COP com a enqua-

terminològiques no alteren la qualificació donada: autòctons. Doncs bé, passem a veure els resultats. El percentatge sobre els vots vàlids obtinguts el 1983 pel PSM va ser d'un 6,63% a totes les Balears. UM, per la seva banda, va obtenir un 15,19%. És a dir, les dues forces autòctones feren un total d'un 21,82%. I enguany? El PSM ha aconseguit un 11,8% dels vots balears i UM un 7,3%, la qual cosa dóna una suma del 19,1%. Molt semblant, amb una lleugera disminució del 2,7%.

Embat
Llibres

PEDAGOGIA - PSICOLOGIA - CIÈNCIES SOCIALS

Pge. Papa Joan XXIII, 5-E • Geranis Centre - Tel. 71 33 50 • Fax 72 04 44 • 07002 Palma de Mallorca.

Mirem, ara, els resultats dels partits generals i considerem, també, única-ment els més significatius, els que tenen ara representació, que són el PSOE, PP, IU (aquest, el 1983, era el PCE i no obtingué escons, però l'ana-litz perquè sí té diputats d'ençà el 1995) i el Pacte d'Eivissa amb un re-sultats, respectivament, de: 22,0%, 43,9%, 5,4% i 4,5%. És a dir, un 75,5% dels vots balears. Ara mirem la mateixa distribució de 1983: PSOE, 34,67%; AP, 35,55%; i IU 2,47%; fent un total del 72,69%.

En resum, mentre el vot autòcton amb representació disminueix un 2,7% al llarg de tota la vida autonòmica, el vot general creix un 3,1%. Caldria com-pensar els percentatges amb els altres partits sense representació però, ja ho he dit, no els he comptabilitzat ja que és un vot relativament *perdut* en no obtenir escons. Així que si a qualcú li interessa una mica saber com ha evolu-cionat la relació entre el vot autòcton i el general, amb representació, al llarg de setze anys d'autonomia, la conclusió és òbvia: l'autòcton dismi-nueix una mica, el general creix un poc més, però essencialment se situen en marges que permeten assegurar que pràcticament res no ha canviat. Tota la història autonòmica no ha ser- vit per trencar l'hegemonia absoluta del vot general espanyol o, dit d'una altra manera, el nacionalisme o l'au-toctonisme no han estat capaços de menjar terreny al generalisme. L'altra gran distribució ideològica del vot és segons allò que hem convengut a anomenar com a esquerra i dreta (o

millor dit: centredreta, ja que habi-tualment es fa un bloc amb el centre i la dreta). Bé, doncs, vejem com votà-rem els ciutadans illencs l'any 1983. Les opcions de centredreta (AP i UM) amb representació se'n dugueren un 35,55% i un 15,19%, respectivament, la qual cosa suma un total de 51,7%. L'esquerra, pel seu costat, va obtenir un 2,7% (PCE), un 6,63% (PSM) i un 34,77% (PSOE), i sumen entre tots tres un 43,77% dels vots. Enguany, les mateixes opcions de centredreta han sumat un 43,9% (PP) i un 7,3% (UM) que dona un global del 51,2%; mentre que a l'esquerra el PSOE ha fet un 22%, el Pacte un 4,5%, el PSM un 11,8 i EU-EV un 5,4, del qual resulta un còmput global per a l'esquerra del 43,7%. En setze anys la distribució entre les opcions amb representació de centredreta i d'esquerra es manté pràc-ticament fotocopiada.

Quina és la conclusió de tot plegat? Que d'ençà el 1983 res no ha canviat o, pel cap baix i a pesar de canvis conjunturals en alguna elecció, som exactament allà on érem. Les dues grans definicions de l'electorat, vot dreta-esquerra i vot autòcton-general, es mantenen quasi de forma immuta-ble, a no ser una lleugera tendència a disminuir el suport a l'autoctonisme polític i a augmentar el vot cap a les opcions generals. Per a mi aquesta és l'anàlisi fonamental que es pot fer de la vida electoral i ideològica de Ba-lears. Que tot es manté pràcticament inalterat. Enguany no n'ha estat una excepció. I que amb aquesta estabili-tat a prova de bombes, sempre tindrà

més fàcil obtenir el poder aquella opció que, com la dreta, es presenta unida sota unes úniques sigles. Fins i tot enguany, si finalment s'hagués aconseguit un govern de centrees-querra, aquesta tesi es veuria reforça-da perquè el nou govern seria possi-ble fonamentalment, i precisament, perquè una part de l'esquerra, la pitjusa, ha entès aquesta anàlisi i ha actuat en conseqüència. També les ofertes, encara molt poc concretes, que s'han sentit des d'UM cap al PSM van en aquesta direcció: unir-se per blocs ideològics, en aquest cas del nacionalisme mallorquí. Cada partit haurà d'establir, o no, les alian-ces que consideri més oportunes. Però el que és ben clar, ara i fa setze anys, és que l'electorat reclama, com a molt, tres grans opcions: dreta, esquerra i nacionalisme. Sigui sota la fórmula que sigui. Aquesta és la defi-nició de l'electorat balear que els par-tits, excepte el PP, encara no han entès. Això és el que deim que volem els ciutadans de Balears d'ençà fa setze anys. N'hi ha que pensen, i jo ho crec també, que aquest model polí-ticelectoral es correspon perfectame-nt amb la definició sociopolítica balear que va ser definida a les elec-cions del 15 de juny de 1977 i que s'ha mantengut fins avui. Aquest és el nostre model, tot i que molts partits no el volen acceptar. És el nostre: ni millor, ni pitjor que qualsevol altre. Diferent, encara que només una mica; la diferència que marca el vot na-cionalista.

Miquel Payeras

Roldan

Cream espais per con-viure

Eusebi Estada, 66 - 68 - 07004 Palma

Tlf.: 971 763 666 - Fax: 971 763 667

Internet: <http://www.rol-dan.es>

E-mail: rol-danib@rol-dan.es

CULTE AL COS

- Disseny
- Ergonomia
- Durabilitat

Orell i Calmarí - Tel. 971 290 922

Per què Jaume Matas difama l'OCB

Perquè només imagina una societat civil dòcil i a les seves ordres. Perquè ha oblidat que un polític electe, i molt manco un president autonòmic, no pot abusar de cap de les maneres del seu poder institucional per intentar fer callar o desacreditar aquelles persones o col·lectius pel sol fet que no se sotmeten als seus propòsits. Perquè no assumeix que des de la seva posició institucional està obligat a la màxima prudència i neutralitat. Perquè és un home crispat i prepotent, que actua com a membre d'un partit i no com a president de tots.

Perquè creu que l'intent de desacreditar davant l'opinió pública l'OCB i els seus legítims representants, li servirà de cortina de fum per tapar la seva gairebé absoluta inacció a favor de la llengua catalana, pròpia de les Balears. Perquè pensa que així no haurà de pronunciar-se sobre què pensa fer amb les reclamacions dels 25.000 manifestants de la Cadena Humana del darrer 8 de maig, organitzada i convocada per l'OCB, que culminà amb una gran concentració davant la seu de la presidència del Govern balear exigint una política lingüística de bon de veres. Perquè no ha paït que Voltor no li hagi entregat les claus del centre de telecomunicacions d'Alfàbia, ni que la Generalitat de Catalunya supediti la cessió del senyal de TV3 i C33 a un acord amb aquesta Entitat.

Perquè pensa que amb una desqualificació rotunda i amb els únics arguments de l'integrisme gonella i grollerament anticatalanista, pot causar a l'OCB un greu perjudici, ja que sap que com a màxima autoritat balear ha gaudit, davant de molts de ciutadans, d'una pressumpció de veracitat i prestigi en funció precisament del càrrec que ocupa i del qual fa un abús palès. Potser hi influeix també la mala consciència de no usar prou ni allà on toca la llengua dels seus pares.

Perquè a falta de raó només li queda com a recurs una escalada verbal de difamació i marginació de l'OCB i del que l'Entitat ha representat al llarg de 37 anys. Nombrades vegades, en públic i en privat, ha manifestat una hostilitat malaltissa cap a l'OCB, recollida adesiara als mitjans de comunicació.

Per tot això, per acord unànim, la Junta de l'OCB requereix de Jaume Matas "una rectificació immediata, pública i completa". El pas següent és demanar empara judicial. Recordem que la llei penal castiga tota acció o expressió que lesiona la dignitat d'una altra persona, deteriora la seva fama o atempta contra la seva mateixa estimació, tant de forma greu com lleu, i la llei civil considera per altra part intromissió il·legítima en el dret a l'honor la divulgació d'expressions relatives a una persona quan la difamen o la fan desmerèixer en la consideració dels altres.

També convidam Jaume Matas, que es va associar quan l'OCB ja era allò que és ara, a meditar sobre la conveniència de deixar voluntàriament de ser-ne soci, sobretot si continua amb la seva voluntat denigratòria.

Tot i amb això, cal fer constar que les queixes de la nostra Entitat van adreçades a una persona que ha trencat amb els seus exabruptes una tradició de consideració cap a l'OCB, i no cap a una força política que ha tengut i té tot el nostre respecte.

Antoni Mir, president de l'OCB
(Article publicat el dia 10 de juny
al diari *Última Hora*.)

Coneixem la vida coherent, des de ja fa prop de 30 anys, d'aquest home de bé que és Joan Carrero, avui candidat el Premi Nobel de la Pau del 2000. Ell ha assolit un compromís per la pau, la justícia i la no-violència,

i això va començar quan encara no tenia 20 anys, amb el bagatge acadèmic del batxillerat superior i tres anys de Filosofia i Lletres, i es retira amb altres companys a la finca s'Olivar d'Estellencs, a la serra de Tramuntana.

SEM
BLAN
ÇA

Joan Carrero

Un candidat al Premi Nobel de la Pau

L'any 1947, en plena carrera armamentística de l'anomenada guerra freda, Carrero va decidir declarar-se objector de consciència al servei militar obligatori. Tots sabem què suposava llavors, durant els darrers anys de la dictadura de Franco, ser objector, i ell va ser el tercer que s'hi va declarar a Espanya. Els dos anteriors varen passar vuit anys a la presó. En aquella època, Joan Carrero va entrar en contacte amb la Comunitat no violenta de l'Arca, al sud de França; hi va conèixer Lanza del Vast, el deixeble europeu de Gandhi, que es trobava en la tasca de la difusió de la no-violència a Europa. Allà, precisament, també hi va conèixer la seva esposa, Susanna Volosín.

Per pròpia iniciativa, Joan Carrero decideix realitzar un servei social substitutori, treballar durant tres anys (és a dir, el doble que en el servei militar) amb els indígenes quítxues argentins i compartir-hi la seva vida i la seva pobresa. D'aquesta manera, pretenia denunciar l'obligatorietat del servei militar i oposar-s'hi i, a més, refusar l'acusació de peresosos i insolidaris que els primers objectors rebien d'una manera cruel d'una part important de la societat.

Durant la dictadura militar argentina, i de tota la seva terrible història del cop d'estat (tortures, crims, segrests i desaparicions), ell i la seva esposa treballen pels Andes argentins, propers a Xile i Bolívia. Són mestres d'una petita escola, a 4.000 metres d'altura, en la qual ensenyen 50 nens indígenes quítxues. En aquells temps era pròfug de la justícia militar espanyola, i tenia el propòsit de tornar cap a Espanya, després d'uns anys de servei, avalat per la Delegació Diocesana de Missions de la nostra Església de Mallorca. Ben igual que el seu estimat company i amic, l'argentí Adolfo Pérez Esquivel, futur Premi Nobel de la Pau l'any 1980, la seva esposa i ell mateix aconseguiren salvar, pels pèls, la seva vida. La seva escoleta es tro-

bava a pocs quilòmetres de Mina Aguilar, una immensa mina que va estellar i de la qual una empresa nord-americana extreia diàriament moltes tones de variats i valuosos minerals. Fa poques setmanes, Madeline Albright reconeixia que el Govern nord-americà es va equivocar a l'hora de donar suport a les dictadures llatinoamericanes.

Per a Joan Carrero, la història es repeteix 25 anys després. El desig d'estar sempre amb els més oblidats i desprotegits l'ha dut a la Fundació s'Olivar d'Estellencs (que ell presideix des que fou constituïda l'any 1992) a treballar durant els darrers cinc anys a favor de les poblacions indefenses de Ruanda, Burundi i la República Democràtica del Congo. Ell coneix bé el que està passant en aquelles regions.

En aquests darrers anys, ha recollit molts testimonis relatius a les horroroses massacres i actes d'extrema crueltat. I per aquesta causa, ell i els seus companys han realitzat quasi 2.000 quilòmetres de marxa per la pau i han arribat al límit de les pròpies possibilitats en dejunar durant 42 dies davant el Parlament europeu a Estrasburg i Brussel·les.

El grup encapçalat per Carrero també donà suport a Emma Bonino, comissària europea per a l'ajut humanitari, perquè el febrer de 1997, acompanyada per les càmeres de la televisió, anà a l'encontre dels refugiats hutus al Zaire, els quals els sofisticats satèl·lits nord-americans no volien veure i en negaven l'existència. Només a Tinguí-Tinguí en trobaren 300.000. Quan arribà a Brussel·les, Bonino afirmà: "He tornat dels inferns". Gràcies a aquesta acció, segurament se salvaren de la mort alguns milers d'hutus, encara que la majoria foren cruelment eliminats pels extremistes de l'exèrcit tutsi mitjançant les armes, la fam, les malalties i les ferides.

Per una altra part, tots estam assabentats que el proppassat dia 2 de febrer, a Sherbon, Estat de Massachusetts, Joan Carrero

va rebre el premi anomenat El Coratge de la Consciència, de mans de Lewis Randa, fundador i director The Peace Abbey. Abans que ell, han rebut aquest reconeixement alguns dels personatges imprescindibles de la història d'aquest segle que acabam: Mahatma Gandhi, M.L. King, la mare Teresa de Calcuta, el Dalai Lama, Rigoberta Menchu, Ernesto Cardenal, John Lennon, etc.

The Peace Abbey, amb aquest premi atorgat a la figura de Joan Carrero, ha volgut posar un rostre a la denúncia del genocidi que s'està consumant des de l'any 1990. En el seu discurs a l'hora de rebre el premi, Carrero va denunciar: "De la mateixa manera que l'anomenat genocidi del 94 no pot ser la coartada per a l'eliminació selectiva i massiva de l'ètnia hutu, tampoc les greus responsabilitats del Govern dels Estats Units; per això, jo denunciï aquí i avui aquest Govern per haver format militarment aquestes armades genocides i per la participació de l'Administració nord-americana en l'elaboració dels projectes d'invasió de Ruanda el 90 i del Zaire el 96; també denunciï que hagi sostingut l'execució d'aquestes invasions".

Avui dia, la principal tasca de Joan Carrero, com a president de la Fundació s'Olivar, és la lluita pel final del genocidi, per la veritat i per la justícia a la regió dels Grans Llacs. El 0,7% dels pressupostos que moltes institucions de Mallorca dediquen als països menys afavorits no seria una realitat si la Fundació s'Olivar, juntament amb altres ONG, no hagués impulsat una decidida campanya per aconseguir-lo. Només en tres anys, aquesta ajuda institucional s'ha multiplicat per més de deu. Finalment, vull destacar que Carrero, des de 1997, col·labora en les tasques de pacificació d'Euskadi, amb Adolfo Pérez Esquivel, mediador durant quasi dos anys d'ETA i el govern de Felipe González.

Bernat Vicens

BIBLIOTEQUES MUNICIPALS

CORT

Pça. Cort, 1
C.P. 07001

BLANQUERNA

Sant Joaquim, 9
C.P. 07003

S'ARENAL

Pça Rul·lan Garcies, 5
C.P. 07600

MOLINAR

Xadó, 7
C.P. 07008

RAFAL VELL

Pere Ripoll Palau, 9
C.P. 07008

SANTA CATALINA

Fàbrica, 34
C.P. 07013

SON RAPINYA

Catalina March, 4 A
C.P. 07013

SON FORTEZA

ESTABLIMENTS

Pça. Immaculada, 3
C.P. 07010

St. Isidre Llauredor, 25
C.P. 07005

GÈNOVA

Barranco, 22
C.P. 07015

SON GOTLEU

Regal, 105
C.P. 07008

EL TERRENO

Núvol, 1
C.P. 07015

POLÍGON DE LLEVANT

Ciutat de Querétaro, 3
C.P. 07007

COLL D'EN RABASSA

Albuera, 1
C.P. 07007

CASAL SOLLERIC

Passeig del Born, 27
C.P. 07012

SON XIMELIS

Cap Enderrocat, s/n
C.P. 07011

L'OLIVAR

Mercat de l'Olivar, 104
C.P. 07002

GABRIEL LLABRÉS

Antoni Planas Franch, 4
C.P. 07001

SANT JORDI

Pau Bouvy, 31
C.P. 07199

SON CLADERA

Cala Serena, 3
C.P. 07009

SA INDIOTERIA

Gremi Tintorers, 2
C.P. 07009

SIOPJ

Pere d'Àlcantara Penya, 11
C.P. 07006

Durant la dictadura franquista, els tres jutges d'un tribunal, un d'ells amic meu, Antonio Carretero, ja mort, debatien la pena que havien d'imposar a un assassí confés, el judici del qual acabaven de celebrar.

Ardors bel·licistes

Dos membres del tribunal, conservadors i excel·lents juristes, eren partidaris d'aplicar-li la pena de mort. Tenien a favor seu el codi i la doctrina de la bona societat establerta que reclama la reparació del dany causat, l'exemplaritat i el poder de dissuasió per a futurs criminals que es desprèn del càstig capital. El meu amic Antonio Carretero, enemic de la pena de mort, s'oposava tenaçment a aquesta decisió, però els seus arguments jurídics i morals eren rebutjats per aquells dos magistrats que li enflocaven paternalment els mateixos qualificatius que avui els partidaris dels bombardejos de l'OTAN llancen a la cara dels pacifistes.

Es veu que estar en contra de la pena de mort era ser una ànima càndida, un pusil·lànim, un ingenu, fins i tot, un còmplice indirecte dels futurs assassins. Antonio Carretero era molt més intel·ligent i audaç que aquell parell d'insignes matancers de la llei. "Molt bé, m'avenc als seus raonaments —digué finalment el meu amic—. Jo també signaré aquesta sentència de mort, però amb una condició: anirem nosaltres tres a la presó, traurem de la cel·la aquest miserable assassí arrossegant-lo, el durem en un racó del pati, el seurem en el tamboret, li envoltarem la gargamella amb el dogal de ferro i amb les nostres mans voltarem la rosca del garrot fins que la seva nuca sigui desballestada i llavors ens mirarem en els seus ulls erts i espantats". Tot i que semblaven molt durs aquells dos magistrats, eren massa fins per ser conseqüents amb les seves idees i dures a la pràctica personalment si el botxí era de vacances.

Per més que Vargass Llosa, la prosa del qual sempre brilla més galana que no la meua, sigui l'amo de tot tipus de certeses, abans la d'esquerres i ara la de dretes, no l'imagín pilotant ell mateix un avió de l'OTAN i bombardejant hospitals de Belgrad ni ponts

sobre el Danubi, ni tan sols objectius militars pròpiament dits malgrat la desmesurada fe que ostenta en la capacitat de les bombes per imposar la democràcia o remeiar certs mals, sempre que sigui a països l'exèrcit dels quals estigui en clara inferioritat, no fos cosa que ens caigués un còmbre d'acer al cap mentre estam prenent torrades amb mantega arissada en l'esmorzar. Tal vegada, podria animar-lo a realitzar una gesta semblant el fet que en aquesta excursió aèria estaria totalment garantida la seva seguretat física, ja que hauria de cagar ferro des de 10.000 metres d'altura i ni tan sols hauria de veure en el

Amb certa ironia i sense cap tipus de còlera, fa uns dies vaig escriure un article que començava així: "Vet aquí una forma plàstica i superficial de jutjar la guerra de Iugoslàvia: Nord-amèrica bombardeja el cor d'Europa ajudada pels seus vassalls de l'OTAN i beneïda per alguns intel·lectuals rossinadors. A continuació hi afegia que aquesta visió era rude i simplista i que estava només destinada a rivalitzar de manera semblant amb els greuges que els pacifistes han de suportar dels bel·licistes quan ens acusen d'ànimes blanques, beneïts, dèbils de caràcter, fills de papa incontaminats, suport de tirans, còmplices del genocidi. Si es

Aquesta és una guerra diabòlica, perquè no té altra finalitat que el prestigi del fort

telediari els efectes col·laterals de la seva acció heroica, és a dir, les víctimes innocents, dones, nins i ancians esbutzats que serien atribuïts per l'alt comandament no a la seva consciència, sinó a la falta de coeficient mental d'alguns míssils intel·ligents amb defectes de fàbrica. A part d'un bon escriptor, estic segur que Vargass Llosa és també un senyor i per simple estètica no acceptaria un avantatge tan desigual. Però, seria capaç aquest il·lustre intel·lectual, l'entusiasme del qual per la certesa és ja planetari, de tòrcer el clatell al tirà Milosevic fins a escanyar-lo amb les seves mans si se'l trobàs cara a cara tots dos sols en un carreró de Belgrad? No? Ni tan sols al seu antic i adorat amic el dictador Fidel Castro? A aquest, tampoc? Llavors no està del tot perdut per a la nostra causa, la dels pacifistes covards.

tracta d'injuriar-nos mútuament els d'un i l'altre bàndol, don a qualsevol bel·licista dos insults d'avantatge sempre que la ironia no es tregui de context per convertir-la en un empipament de taverna.

El senyor Vargass Llosa ha de saber que els pacifistes, encara que per fora tinguin una aparença un poc vegetariana i dubitativa, per dins estan articulats amb un eix de ferro. Són aquest tipus de gent que creu que totes les guerres poden ser evitades vint anys abans que es produeixin i per això intenten de promoure la pau com una indústria que sigui més rendible i creativa que qualsevol negoci d'armes. En aquesta trinxera imaginària desenvolupen el seu candor, però n'he conegut molts que han arribat a l'heroisme, ja que la seva gesta, menys vistosa que la de tirar bombes, la realitzen

cada dia de forma obscura i àrdua. Són missioners, metges, mestres, diplomàtics, artistes, joves rebels a qui la misèria dels altres encén el cor. Que no li provoquin tendresa: a aquesta adorable gent a vegades la injustícia els fa volar el cervell, agafa la metralleta per pura compassió i no l'abandona fins que comença a tenir panxa. La humanitat encara està a mig fer i a la mínima ocasió entra a matar només per qüestions de raça, cultura i religió. Res no canviarà mentre els déus no canviïn, ha dit el mestre Sánchez Ferlosio. Els pacifistes saben prou bé que el més fàcil és matar-se: només cal deixar-se dur per l'instint patri, per l'efluència de la misèria. Coneixen molt millor que els bel·licistes els racons de l'ànima dels pobles, i tot i que estan plens de dubtes davant l'e-

quells qui pateixen la història no dels qui la fan. Però sens dubte aquest és un altre sermó d'un dèbil d'esperit. Produeix una enorme angoixa contemplar el laberint sanguinolent en què s'ha ficat la vella i culta Europa, la de la Sorbona, la d'Oxford, la del Museu del Prado, la de Lovaina, la de la filharmònica de Berlín, la de Bernini, llançant míssils a mansalva, cada un acompanyat del seu corresponent albarà que cal abonar al fabricant i posant Iugoslàvia damunt davall; una meravellosa civilització obligada a amollar un pluja de fervor per simple orgull fins a reduir a runes tot aquest país només perquè Nord-amèrica no dubti que és el rei absolut del galliner. Aquesta és una guerra diabòlica, perquè no té altra finalitat que el prestigi del fort. No hi ha més objectiu que el

humana, acaba de rebre la lliçó de part d'un intel·lectual que és posseïdor del segell de la veritat absoluta, ahir castrista, avui thatcherista. No n'accepta la lliçó. Vargas Llosa duu del passat una intel·ligència ben articulada pel marxisme, i a aquest sectarisme de l'esquerra ha afegit el fanatisme de la dreta quan ha canviat de bàndol. Sectarisme més fanatisme engendren un dogmatisme sense fissures.

Com aconsegueix aquest gran escriptor no dubtar mai? Tal vegada el secret és que ser dogmàtic resulta molt còmode. Hom dorm molt bé i fins i tot hom ronca amb el dogma per coixí, però cal tenir la gràcia, en aixecar-se del llit, d'acomodar cada certesa a la realitat canviant de la vida sense que t'aterreixi.

Perdon Vargas Llosa que em digui prosista galà i digui alhora que som un espanyol hirsut i un poc bèstia. Encara que avui les idees d'aquest escriptor tenen sempre una cobertura militar i no hi ha manera que deixi alguna vegada d'estar situat en el millor bàndol, algun dels seus llibres m'ha produït un plaer tan gran que és molt difícil d'oblidar. Lament que aquell Vargas Llosa que tant estimàvem hagi abandonat per pròpia voluntat els seus devots naturals, aquells encantadors progressistes avui encanudits tot i que fanàtics lectors que ell ha substituït pels accionistes de la Banca Morgan, de Repsol o pareguts. Vargas Llosa és l'intel·lectual que no podia dubtar. Aquesta incapacitat política seva per veure al mateix temps el que hi ha de bo i de dolent en una mateixa situació fa que aquella lliçó que abans ens oferia des de l'esquerra avui dia ens la clavi des de la dreta amb igual intensitat. Endavant! Queden molts de tirans genocides per bombardejar, moltes de democràcies per instaurar a sang i foc. He demanat al guionista Rafael Azcona: quan creus que acabarà aquesta guerra? El geni m'ha contestat: quan obrin l'armari i comprovin que ja no hi queden míssils, que les existències s'han exhaurit.

Manuel Vicent (Article publicat a *El País*, 27 de maig de 1999. Trad.)

Els pacifistes no fomenten càstigs molt superiors a la tragèdia que s'intenta solucionar

xistència d'alguna guerra justa, són molt menys bastos en les solucions quirúrgiques i sobretot no fomenten càstigs desproporcionats molt superiors a la tragèdia que s'intenta de solucionar. Vint anys abans que la maledicció de la guerra es produeixi tal vegada es fan insofribles amb els seus sermons, advertències, manifestos i conferències, però tan bon punt la guerra comenci, els veuràs realment mobilitzats: són aquests polítics mediadors que suen fins al defalliment i cerquen l'alto el foc, qualsevol pacte o arranjament per tal de deturar l'extermi i també veuràs aquest exèrcit de joves rebels amb la motxilla a l'espatlla remeiant a peu de sang l'angoixa dels refugiats, de totes les víctimes innocents de la irracionalitat humana. Seguint el predicat d'Albert Camus, un pacifista ha d'estar al servei d'a-

tirà Milosevic s'agenolli sense que mori cap al·lot nord-americà, perquè Estats Units d'Amèrica, aquest país admirable per tants de motius, es posa molt nerviós quan caduquen els iogurts i molt més quan li tornen un *fiambré* a casa. A quin polític grosser o general murri se li ocorreria fer a Milosevic un ultimàtum, que és un llaç que només ofega a qui el llança? Quin tipus de diplomàtic és aquest que pega un portada sense tenir la subtilesa i el talent de deixar sempre una porta empena? Sembla que aquesta és una guerra dirigida pels mediocres enfurismats, i tal vegada la ira militar i la mediocritat política unides produeixen un embull del qual no es pot sortir si no és després de destruir-ho tot.

Hom, que ve de tots els dubtes i que ha fet de l'escepticisme una fortalesa on arrecerar-se de la pròpia misèria

A black and white photograph of two men in suits shaking hands in a courtyard. The man on the left is holding a briefcase, and the man on the right is holding a folder. They are standing on a cobblestone path. In the background, there is a large potted plant and a stone column. A decorative metal railing is in the foreground.

Qualitat en la Gestió

"SA NOSTRA" és una entitat de persones per a persones, gestionada sota els principis de qualitat total i sempre orientada cap a la satisfacció del client.

La confiança dels nostres clients és un estímul constant de superació. Per això, donam suport als sectors que generen benestar per a la nostra comunitat. Perquè les Balears són la nostra raó de ser.

**"SA
NOS
TRA"**

CAIXA DE BALEARS

Maria de la Pau Janer

"No som un fenomen mediàtic"

Antoni Oliver

Maria de la Pau Janer ha guanyat recentment el premi Ramon Llull de novel·la amb *Lola*, el llibre més venut en català a la passada Fira del Llibre de Palma.

Malgrat que digui que no és una escriptora de premisses, no pot negar que n'ha guanyat alguns d'importants i que els seus llibres es venen bastant bé.

Més que bé, per a una literatura, com la catalana, que és molt minoritària. Es confessa eclèctica quant a gustos literaris i té una especial predilecció per la literatura de caire popular. Encara que surti per la televisió i la ràdio, creu que no és cap fenomen mediàtic.

Quin tipus de literatura li agrada?

Em costa molt dir quin tipus de literatura m'agrada perquè som molt eclèctica. M'agrada molt llegir, perquè des de petita ja m'agradava i estic acostumada a llegir moltíssim. Em passava tots els estius llegint i els hiverns llegia també tot el que podia. És a dir, que sempre he llegit. Ara em continua agradant la lectura i també he de llegir per motius de feina, per una banda per les classes a la Universitat i d'altra pel programa Exlibris. Aquest darrer és un programa de literatura que m'obliga a llegir, com a mínim, dues novel·les cada setmana, d'un autor català i d'un autor estranger traduït. Això fa que estigui molt al dia

met una relectura. Quant a literatura catalana, per mi el gran llibre és *Tirant lo Blanc*, que he llegit moltes vegades. A mi m'interessa molt la literatura popular. *Tirant lo Blanc* és un exemple de literatura culta, però que beu del fons de la literatura popular, perquè en pren imatges, metàfores i expressions. Quant a poesia, m'encanta Baudelaire.

Això són paraules majors.

Les flors del mal varen ser per a mi un descobriment quan era adolescent i encara m'agrada tornar-hi, a aquest llibre. I en referència a autors catalans, els que més m'agraden, també perquè els conec més, són Riba, Espriu i Ferrater, perquè els explico a classe i crec que conec bastant bé la seva obra. També he llegit i m'agrada un poeta totalment diferent a aquests com és Vicenç Andreu i Estellés i Josep Maria Llompart.

I pel que fa a narrativa catalana?

“*Tirant lo Blanc* és un exemple de literatura culta, però que beu de les fonts populars”

del que es fa a Catalunya, tant en traducció com en producció pròpia. Normalment, no entrevisto cap autor si no m'he llegit el seu llibre. Pel que fa a autors que a mi m'agraden hi ha, per exemple, Bohumil Hrabal, que és un autor txec que es va introduir a Catalunya fa quatre anys, i m'agrada molt. Li vaig dedicar un programa a la ràdio i hi va venir la seva traductora al català, Mònica Sgustova. M'agrada molt. Però també m'agraden molt altres llibres i autors molt diversos.

Un llibre de capçalera?

Un dels meus llibres de capçalera que sempre vaig rellegint és *Les mil i una nit*, un llibre tan llarg que sempre per-

M'interessa el que fa el meu pare perquè ha estat el meu mestre, no el meu model, però sí el meu mestre, perquè intent tenir un món propi totalment diferenciat. A part del meu pare, m'interessa molt el que fa Carme Riera, Ramon Solsona, que ha fet darrerament dues novel·les que estan bé, la darrera, que és *doi DG*, té molt de sentit de l'humor, i l'anterior, *Les hores detingudes*, vaig trobar que era molt bona.

Quin món intenta construir en la seva literatura, quines referències té?

Referències? No ho sé, perquè com que les lectures són tan eclèctiques, a vegades em diuen que aquí o allà hi ha

tal o tal influència i no ho sé reconèixer, no me n'he adonat, perquè ho tenc molt assumit i surt això sense que me n'adoni. Quant al món literari, intent bastir un món literari propi i equilibrar dues coses que a vegades són difícils d'equilibrar i que costa molt de fer i posar a la balança. D'una banda, una exigència literària, un rigor literari, intent cada vegada ser més exigent, construir un món més complex, amb uns personatges més treballats. A *Lola*, la darrera novel·la, crec que hi ha un gran treball de construcció de personatges i hi ha un treball de relacionar històries petites amb una història més gran. És a dir, que hi ha un esforç en la complexitat de la trama. D'altra banda, intent depurar cada vegada més l'estil, que sigui un estil ric, però a la vegada mesurar molt bé cada adjectiu, procurar que tenguí prou contundència cada adjectiu. Corregesc molt, som hipercorrectora, endemés, d'aquest equilibri entre el que podíem dir l'estructura i l'estil, procurar que les històries arribin a la gent. Les històries han de poder commoure la gent. Potser per aquest equilibri entre estil, estructura i el tipus d'història, aconsegueix tenir un públic lector bastant ampli. És un públic ampli perquè quan he anat a firmar llibres m'he trobat amb persones de disset anys, quaranta o setanta, és a dir, una diversitat que a mi m'agrada molt.

És lenta o ràpida escrivint?

Faig un guió previ i a partir d'aquí la redacció és fluida, no gaire ràpida, però el que sí faig és corregir molt.

Li agrada Josep Pla, és un model?

M'agraden fragments de Pla. És magnífic a l'hora de fer determinades descripcions. Agafes un fragment de Pla i penses "el broda", és extraordinari. Ara bé, tot un llibre de Pla a mi no m'emociona com a lectora, la seva forma d'escriure per a mi és una mica massa freda. Però té fragments, descripcions, on es veu que darrere hi ha un gran escriptor. M'agrada més a petites dosis, determinats fragments

on es veu que és un mestre, que no tot un llibre, perquè el llibre sencer, en conjunt, trob que no li funciona tant. És un model de prosa.

Li agraden els autors americans més moderns?

M'han influït bastant i m'ha agradat Paul Auster. *Smoke*, la pel·lícula, va estar tan bé! N'he llegit altres coses i trob que estan molt bé, *El Palau de la lluna*, *Trilogia de Nova York*.

Té una literatura urbana molt allunyada de la seva, de la casualitat?

Quant a literatura més urbana, sí que està allunyada de la meua, però quant a la casualitat, no, perquè, a les meues obres, l'atzar i la casualitat hi intervenen molt.

Què li agrada d'Auster?

La seva capacitat per crear món i, sobretot, que té una capacitat molt gran per fer visualitzar aquests mons, no és estrany que hagin fet tants de guions d'obres seves. Són molt cinematogràfiques i això està molt bé. *Lola*, encara que no tenguí res a veure amb la literatura de Paul Auster, és una novel·la molt visual.

Nota la influència audiovisual en la literatura, en la seva literatura?

Es nota molt. Jo tenc aquesta influència, sobretot es nota la influència del cinema. A mi m'agrada el món audiovisual, vaig molt al cinema i al teatre. La forma cinematogràfica de narrar, la manera d'explicar les històries, m'atreu i, és clar, es nota en la literatura.

restaurant

Es Pati de Montuiri

Cra. Montuiri - Sant Joan, km 0,7 • 07230 Montuiri (Mallorca)
Tel. 971 64 67 64 - Fax 971 64 67 47

hotel rural

Es Figueras Nou

tura. Per exemple, visualitzava *Lola* mentre l'escrivia, era com si hi hagués una càmera que passava d'un pla a un altre, anava alternant seqüències. David Castillo va notar aquesta influència en la forma de narrar i ve un poc de la meua dèria pel cinema. Hi ha altres autors que també tenen una clara influència del cinema i de les arts audiovisuals en general.

Ha llegit obres dels novíssims espanyols, Manuel de Prada, Ray Loriga?

La veritat és que els desconec bastant. He seguit més els que són una mica més grans. De la literatura castellana m'agrada molt Javier Marías, la seva darrera novel·la, *La negra*

Ja.

Qui m'interessa? Carme Riera m'interessa molt, tot i que per segons qui no sigui un exemple. Encara que fa un cert temps que no publica, m'agrada Biel Galmés, trob que té un humor especial i divertit, és una cosa nova. Té humor.

La literatura catalana crec que està mancada d'humor.

La literatura, en general, està mancada d'humor. A part de Ramon Solsona, que en *DG* fa una incursió en l'humor, en la literatura catalana hi ha poca gent que cultivi l'humor, deixant de banda Quim Monzó, que té coses humorístiques, però amb un caire molt peculiar

“ Un fenomen mediàtic pot ser Andreu Buenafuente o Toni Soler ”

espalda del tiempo, està molt bé, i també l'anterior, *Corazón tan blanco*. Juan José Millás també és un dels autors que trob que està bé. Però ells són majors que els que vostè deia i són majors que jo, són d'una altra generació.

Com veu el panorama literari local?

Local vol dir mallorquí?

Sí.

El panorama literari mallorquí el veig bé. Hi ha gent que fa coses que publica, escriu, a Mallorca sempre hi ha hagut molta gent que escrivia.

Massa, potser.

Si alces una pedra, en surten sis escriptors.

I algun poeta.

Bé, hi ha de tot, hi ha gent que m'interessa molt i gent que no m'interessa gens.

i especial. No hi ha gaires humoristes en la literatura catalana. A *Ex-libris* vaig intentar fer un programa dedicat a l'humor en la literatura catalana i no el vaig fer perquè no vaig trobar gaires autors que el cultivassin.

Pla té humor.

Pla té ironia, que no és el mateix que l'humor, perquè d'ironia, n'hi ha molts que en tenen. Encara pot ser que tenguí humorisme i ironia, sí, té les dues coses. Pla té fragments humorístics i irònics genials, per això et deia abans que m'agraden més determinats fragments, quan descriu un paisatge, quan conta una història humorística, que tota la construcció de l'obra.

Quines són les seves afeccions?

A més del cinema i el teatre, que m'agrada més que el cinema, doncs llegir i viatjar. Viatjar és una de les coses que fa que se m'ocorrin més idees, és una de les coses més enriquidores.

Com valora la seva experiència en els mitjans de comunicació?

En general, de forma positiva. A TV3 vaig fer *Stromboli* tres temporades, ara l'únic que faig es intervenir en la tertúlia de Bon dia Catalunya cada setmana. Faig un programa estrictament de literatura a Catalunya Ràdio, que és *Ex-libris*. A mi m'agraden els mitjans i em va bé aquesta feina perquè em serveix de contrapès a l'activitat d'escriptora. Escriure significa estar moltes hores aïllada, tota sola, i això compensa. Escric a *El Peiódico* i a l'*Avui*. La presència als mitjans m'ajuda a equilibrar la quantitat d'hores que em pas sola escrivint, és una forma de veure gent, de comunicar-te amb la gent, de relacionar-t'hi, de comunicar-t'hi mitjançant un micròfon, una càmera o un mitjà escrit, però està bé perquè és un mitjà interactiu, reps les respostes immediatament, la novel·la és una altra història. D'altra banda, evidentment, són sempre aspectes relacionats amb el món de la cultura, en un sentit ampli, i això és positiu, està bé.

Vostè es considera un fenomen mediàtic?

Per res em consider un fenomen mediàtic. Qui pot ser un fenomen mediàtic? Un fenomen mediàtic pot ser Andreu Buenafuente, és, per exemple, Toni Soler, són aquesta gent que va pel carrer i tothom els coneix. Aquesta gent fa un llibre, però no és un llibre de literatura, sinó que fan el llibre de literatura, sinó que fan el llibre aprofitant que estan tenint un èxit a televisió i que han estat començant a ser coneguts gràcies als programes de televisió. Aquests són els fenòmens que consider mediàtics, no jo. Quan vaig escriure *Màrmara*, la primera novel·la, no vaig tenir una gran campanya mediàtica i no era una persona coneguda i em vaig trobar que es va vendre molt. A partir de *Màrmara* els llibres s'han anat venent cada vegada més. Ha estat després que he començat a fer coses a televisió, però fins ara coses petites i minoritàries, no he fet mai un programa de televisió com els de Buenafuente, Toni Soler, els d'El Terrat, etc. El que sí està clar

ENTREVISTA

és que jo funcion bé en els mitjans de comunicació, som, per dir-ho d'alguna manera, mediàtica, en el sentit que comunic bé en els mitjans i que don una bona imatge. No negaré que això pot tenir una influència a l'hora de vendre llibres, però d'aquí a conside-

molt, és això un símptoma de normalitat cultural?

Aquesta gent no fa literatura, fa llibres, a vegades un llibre d'història, altres pics un llibre en què recull la gent que va als seus programes, etc. Ells fan llibres i no són novel·listes, no narradors,

toma de normalitat de la cultura catalana, el que passa és que la gent ha de saber distingir molt bé el que és literatura i el que no ho és. Pots comprar un llibre que no sigui literatura, per què no? El que passa és que s'han de tenir les coses clares. En la literatura catalana hi ha d'haver de tot, però s'ha de saber diferenciar; aquests tipus de llibres s'han de fer. Però també hi ha gent que fa literatura i ven molt, jo venc bastant fent literatura.

“ Que hi hagi una bona campanya no vol dir que venguis molt, però et dóna una bona empenta ”

rar-me un fenomen mediàtic, no, en absolut.

Vostè troba que la literatura catalana està normalitzada des del moment en què hi ha fenòmens mediàtics que escriuen llibres i es venen

tampoc no ho pretenen, jo escric novel·les, és una altra cosa molt diferent. Ara, aclarint això, que no fan literatura ni ho pretenen, crec que és un símptoma de normalitat, és normal que es creïn ídols entre la joventut, i que hi hagi aquests mites. Aquest és un sím-

Vendre de què és símptoma, si és símptoma d'alguna cosa?

Es símptoma d'alguna cosa, sí que ho és. Pots guanyar un premi i no vendre, per exemple, el premi Sant Jordi d'enguany, que ha guanyat Miquel de Palol, que és bon novel·lista i amic meu, no s'ha venut. Que hi hagi una bona campanya no vol dir que venguis molt, sinó que parteixes amb una bona empenta. El que fa que venguis és que a la gent li agradi el teu llibre, que el recomani, és a dir, vendre vol dir arribar a la gent, no vol dir res pus.

Carrer d'en Rubí, 5
Tel. 71 38 21
07002 Palma (Mallorca)

LLIBRES DE TOTS
ELS PAÏSOS
CATALANS

LLIBRES INFANTILS
I JUGUETES

LLIBRES DE TEXT

DISCOS I CASSSETTES

SERVEI
DE LLIBRES
ESTRANGERS

Pianos Can Garcias

Pere Josep Garcias

C/ Joan Maura, Bisbe, 10 - Palma (Mallorca)
Tel. i Fax: 46 20 16

**VENDA DE PIANOS
VERTICALS I DE COA**

Primeres marques europees

BLÜTHNER • BÖSENDORFER • C. BECHSTEIN • FEURICH • FÖRSTER
FURSTEIN • GAVEAU • GROTRIAN-STEINWEG • HOFFMANN • IBACH
KEMBLE • KINGSBURG • OTTO-BACH • PETROF • PFEIFFER • PLEYEL
RAMEAU • RÖNISCH • RÖSLER • SAUTER • SEILER • SCHOLZE
STEINGRAEBER & SÖHNE • WAGNER • WEINBACH • ZIMMERMANN

Especialistes en pianos per a professionals i pianos d'estudi
El millor servei post-venda. Més de 50 anys d'experiència

AFINACIONS • REPARACIONS • RESTAURACIONS
LLOGUER DE PIANOS NOUS O RESTAURATS
INSTRUMENTS HISTÒRICS
(CLAVICÈMBALS • FORTEPIANOS • ORGUES LITÚRGICS)
PIANOS ELÈCTRICS • ACCESSORIS • TRANSPORTS

Pianos Can Garcias®

Pere Josep Garcias

Pianer

GROTRIAN-STEINWEG

Xavier Abraham va néixer l'any 1945 al Terreno. És fundador i coordinador de *Poemes a l'Havanna* (1990-93). L'any 1994, obrí una llibreria especialitzada en poesia. Ha publicat tres llibres (*Iceberg*, 1986; *Sagitari*, 1988, i *Les mosques, la por*, 1991) i n'ha coordinat de col·lectius, l'antologia *Poetes a l'Havanna* (1992) i *Poemes. Quatre poetes de la Mediterrània* (1997). Responsable de diversos pro-

grames culturals, *Una de llibres* (1994-1995), ha exercit de comissari d'encontres i congressos poètics (*Traficants de poesia*, 1996, *Mediterrània-Ment*, 1997). Així mateix, organitzà els homenatges cívics a Josep M. Llompart (1992) i a Marià Villangómez (1993) i fou el comissari d'*Art i poesia* (1996) i de l'exposició-homenatge al poeta Rosselló-Pòrcel (1998).

Xavier Abraham Sagitari literari

Com arribares a la poesia?

De vegades, m'he aturat a pensar-hi i, en realitat, no ho sé. A ca meva no tenia cap antecedent artístic ni literari. Vaig començar a fer feina de molt jove de perruquer amb el meu oncle i no hi anava encaminat. Hi vaig arribar accidentalment i, tal vegada, fora d'hora, perquè no va ser en el moment d'esclat personal juvenívol.

A l'hora de la creació poètica, com ho fas?

A partir d'uns primers versos, quan et vénen al cap, i, en estar fets, ve l'etapa que més m'agrada, la reelaboració, en la qual m'hi trob molt a gust, sense pretendre arribar a l'esperit de perfecció que tenen alguns escriptors. La meua poesia és molt breu. M'agraden les coses concises, explicar-les amb les paraules justes i sense ornaments, esquematitzar allò que has escrit de forma primera.

Quina ha estat la teua evolució?

El camí ha estat intentar respondre'm moltes de qüestions. Vaig accedir a la poesia fent-me preguntes. Em vaig iniciar en la pintura i en allò que jo en deia poesia, perquè encara dubt molt si el que he fet o faig ara mateix ho sigui... Quant a l'evolució poètica, es reflecteix en allò que he escrit, malgrat que s'escriguin unes coses i se'n publiquin d'altres... A *Iceberg*, tot eren preguntes; a *Sagitari*, a més de reflexions del perquè de les coses, ja hi havia algunes afirmacions, i, a *Les mosques, la por*, també se n'hi reflectien perquè havien madurat els meus pensaments. I en el darrer llibre, n'hi ha en prosa que semblen surre-

Xavier Abraham.

alistes, i malgrat que semblin espontànies, són treballades i tot plegat ha estat fruit d'un procés cerebral.

Les inquietuds et varen dur a la pintura, i ara utilitzes la plàstica de la paraula... Tenen molt en comú?

Xavier Abraham i un grup d'escriptors (Pere Rosselló Bover, Joan Perelló, J.M. Llompart, Damià Huguet, Guillem Frontera i Antoni Serra) davant L'Havanna.

No hi ha gaires diferències. L'art és art i les expressions personals poden ser de qualsevol tipus. Em va servir usar la paraula, si escrius queda reflectit allò que has pensat. Després, m'ha interessat el mateix procés d'escriure, el mecanisme d'intentar donar-li forma sense espanyar el sentit primer. Encara que ara no la practic, periòdicament torn a la pintura, i cada pic que hi torn em sent incapaç... Cadascuna de les meves pintures és un nou inici que em permet reflexionar. Quant a la poesia, he continuat essent breu.

Fa poc vares perdre un llibre inèdit, no se n'ha pogut recuperar res, ni els apunts?

S'enregistrà en vídeo i es deia 0.00 ; era com posar un rellotge a zero i tornar a començar. Es tractava d'un reinici en la meua vida literària. D'altra banda, no he tengut cap ànsia ni desig per recuperar-lo, perquè, entre llibre i llibre, és millor deixar un espai de temps prou ample ja que, si només escrius dins una mateixa època vital,

et repeteixes. Encara que més que d'un espai cronològic es tracta d'una evolució personal que, així mateix, pot donar-se en un espai temporal breu.

Alguns poetes són molt prosaics, com veus aquesta tendència?

La realitat s'hi ha de reflectir. Una petita antologia meua era *De matinada baix el persistent reflex del semàfor en vermell penjat del mòbil cridant-te*. Intentava ficar-hi els elements que conformen la nostra realitat quotidiana, però fent-los poètics i fugint d'esquemes usats i d'arcaïsmes fora de lloc. No és que hàgim de ser absolutament moderns, però hem d'intentar incorporar-hi neologismes i els elements reals i quotidians de modernitat. Sovint la volem esvair perquè no ens agrada o no ens sembla poètica.

Fa temps creares una col·lecció de poesia...

Sí, juntament amb Francisco Díaz de Castro, se'ns en va ocórrer la idea i ambdós col·laboram a difondre poe-

sia. Aquesta senzilla col·lecció, que conté algunes dades personals dels escriptors i un breu currículum literari, intenta donar a conèixer alguns autors i l'obra publicada, per incitar la lectura poètica, perquè la gent cerqui els llibres esmentats.

Aquesta experiència literària és posterior als encontres poètics a L'Havanna. Com se't va ocórrer fer-los?

En primer lloc, va sorgir amb la intenció de presentar el llibre *Jerusalem* de Josep Maria Llompart, el qual ja s'havia publicat, però —ens semblava quasi una heretgia que pogués passar amb l'obra de Llompart— que ningú no s'havia preocupat de presentar. Vaig pensar que aquell lloc podia donar ambient a la poesia i, després, vàrem continuar-hi, perquè els poetes que hi assistien trobaven que la idea i el lloc eren molt adients, i els encontres de L'Havanna varen durar tres anys, amb una periodicitat que, al final, ja era setmanal.

Va significar una divulgació mediàtica i el relleuament de la poesia als mitjans audiovisuals...

Josep Maria Llompart m'animà moltíssim i Miquel Àngel Riera també; contínuament, m'animaven a prosseguir amb els encontres poètics. Des d'aleshores ençà, la poesia ocupà el lloc que mai abans no havia assolit als mitjans de comunicació, no vull dir que fos només per mor de L'Havanna, però, en part, sí de l'activitat que generà. Record que quan férem la presentació de Damià Huguet, feia anys que no havia sortit en públic ni presentat res, li agradà veure que la gent que omplia *L'Havanna* l'admirava i es recordava d'ell. Dins la programació, que em duia molta de feina perquè no tenia gaires col·laboradors, hi participaren joves poc coneguts, s'imposà la seva participació. Procurava que fos així, estàvem a l'aguait de possibles nous valors...

La iniciativa, t'ha portat al vessant d'animador cultural. A desgrat de

Els fons que va mostrar a l'exposició de Rosselló-Pòrcel serà estudiat per l'arxiu de l'Ajuntament de Palma

L'esforç que suposa, sents satisfacció de ser-ho?

Sí. En realitat, m'ho agaf des del prisma poètic. Hi pos tanta d'il·lusió i esforç com en el fet d'escriure. Quan sembla que pots fer que una cosa funcioni, aleshores, qualcú, sigui a nivell personal o institucional, et demana que n'organitzis d'altres... Això, quant a la poesia, em va fer prendre una decisió; vaig pensar que molta de gent n'escribia, però que, realment, n'hi havia poca que la impulsàs de cara al carrer i –tal volta pel meu hàbit constant d'organitzar-me– no en vaig rebutjar la idea, sinó que m'hi vaig donar. Això m'ha duit, d'un acte a l'altre, a fer col·laboracions. La més important i la que més satisfacció em donà fou coordinar, amb l'Associació d'Escriptors en Llengua Catalana (AELC) i amb l'OCB, l'homenatge cívica a Josep Maria Llopart, aquell acte que omplí el Teatre Principal. Juntament amb l'Institut d'Estudis Eivissencs i a iniciativa de l'AELC, vaig organitzar a Eivissa l'homenatge a Villangómez. L'any 1997, com a iniciativa cultural dins els actes del Congrés Internacional sobre turisme i desenvolupament sostenible, hi organitzàrem l'encontre poètic *Mediterrània-Ment*. Quant a l'exposició dedicada a Rosselló-Pòrcel, es va englobar dins el projecte d'actes de l'Ajuntament de Palma per retre-li homenatge. L'escriptor Antoni Serra proposà a la regidora de Cultura que jo me n'encarregàs i, inconscientment, vaig dir que sí. Quan vaig començar, tot d'una em vaig adonar que em ficava en un

terreny difícil, i això que ja m'ho havien repetit moltes persones, i fins i tot els estudiosos de Rosselló-Pòrcel m'havien advertit que hi havia molt poc material sobre ell, que de Rosselló-Pòrcel només se sabia el que se sabia...

Tan poca bibliografia hi havia?

N'hi havia, però no tants de documents, i els que eren coneguts ja s'havien treballat molt. Aleshores, vaig fer un treball d'investigació en totes les direccions, vaig intentar trobar camins a través de persones i d'institucions. I la recerca em va dur a aconseguir una bona quantitat de documentació, en molts de casos inèdita, la qual es va mostrar al Palau Soller. Així mateix, ha tingut repercussions posteriors, com ha estat que, després de moltes gestions –i comptant amb la bona voluntat d'Amàlia Tíneo, la qual el guardà durant més seixanta anys–, s'hagi aconseguit que el fons que es va mostrar a l'exposició es quedàs aquí, que es pugui estudiar a l'Arxiu de l'Ajuntament.

Com vares trobar Amàlia Tíneo?

Primer de tot, abans de localitzar-la, vaig haver d'esbrinar si encara vivia.... Ella i jo congeniàrem tot d'una, perquè és una persona major encisadora, molt intel·ligent, que m'obrí les portes. Trescant i cercant qualssevol aspectes i objectes que poguessin interessar, vaig entrevistar moltíssimes de persones que havien tingut qualque contacte amb ell. A primer cop d'ull no semblava que aquell caramull

de papers pogués atreure tanta gent, però, d'altra banda, el prestigi de Rosselló-Pòrcel va estirar moltíssim de públic.

És vera que la recerca va fruir fins al darrer moment?

Sí. No tot m'arribà de cop. Qualcú que se n'havia assabentat a darrera hora em portava materials inèdits. Vaig aconseguir una foto seva, de la primera comunió, l'horabaixa anterior a l'obertura de l'exposició. D'altres aportaren fotografies o una carta, postals, llibres de la seva biblioteca o qualssevol altres documents per incloure'ls-hi.

T'ha fascinat el coneixement del personatge Rosselló-Pòrcel?

Sí. En una època d'eclosió artística i intel·lectual, estava dins un nucli de persones joves cultivades que conreaven amb amor la literatura. S'escribia afectuosament amb tots ells i sabem que era un bon conversador... la seva trajectòria és enlluernadora i m'ha marcat. I prova d'això es que ben aviat Pere Rosselló Bover i jo publicarem *Bartomeu Rosselló-Pòrcel a la llum*. No hi hem pogut incloure tot el material que vaig recollir per a l'exposició perquè seria massa voluminós, i ens hem hagut de centrar en la documentació inèdita i, en especial, la correspondència. Pensam que l'obra ajudarà a omplir alguns buits, a reconstruir una època i, sobretot, a conèixer millor la seva personalitat.

Joan Fullana

Viajes
MARTEL S.A.

El seu viatge final de temporada 99

“El millor de Vietnam”

Sortida: 8 de novembre. Tornada: 23 de novembre

PREU: 374.500 per persona

Visites a: Saigon, Riu Mekong, Cu Chi, Da nang, Hue, Hanoi, Ha Long Bay, Hoa Binh

Guia acompanyant des de Palma

En preparació: Birmània

Informes i reserves: OMS, 50-B. Box 696 • 07003 Palma (Mallorca)

Tel. 971 72 38 42 • Fax (971) 72 69 42 • e-mail: www.viajesmartel.com

En aquest número d'*El Mirall* continuam els itineraris de *Conèixer la Part Forana*. Ara us en presentam el dotzè, Biniali.

Biniali

Biniali és un poblet del Pla de Mallorca que forma part del municipi de Sencelles. Començam la visita pel **pou de Biniali**. Se situa en la part sud del nucli, al costat de la carretera de Sencelles i del torrent de Solleric o de Biniali; ocupa un planiol ombrejat amb polls. Realment n'hi ha dos, de pous, el pou vell i el nou. El primer apareix amb el coll molt reformat, però manté l'alçat interior antic. El pou nou té coll de secció absidal, més arrodonit a la part de ponent, mentre que al lateral de llevant hi ha una llosa plana de pedra viva; als angles hi ha guardacantons de pedra. Damunt el coll s'aixequen quatre brancals, amb dos travessers en forma d'arcs escarsers. Jeroni de Berard, l'any 1789, ja ressenya l'existència del pou. És de vena profunda, cosa que ha afavorit contarelles de tradició oral, com la que diu que, a la font Coberta de Lluc, hi tiraren pólvores blaves, i més tard sortiren aquí.

Vora el pou es localitza una **creu de terme**; originària del segle XVIII o de principi del segle XIX, fou reformada posteriorment. Té una base de secció quadrada, amb una inscripció que recorda la Guerra Civil. El fust és octogonal, i el capitell, també octogonal, mostra motllures. La creu pròpiament dita té braços rectes amb medallons quadrifoliats. L'anvers, en la cara nord, mostra un relleu de Crist encreuat i, als medallons, símbols dels evangelistes. El revers només té una flor a cada medalló.

Des del pou, travessam la carretera; deixam a la dreta la casa dita Cas Taverner i, pel carrer del Pou, entram dins el nucli urbà de Biniali. Hi remarcam a la dreta el casal denominat **Son Antic**. L'any 1578 era dels hereus del notari Joan Antic. El cadastre de 1756 ressenya Son Antic com a propietat de Joan Rotger. L'any 1859

apareix la propietat de Son Antic a nom de D. Miguel Molina. Actualment, la casa és de la família Jaquotot. En el carrer del Pou s'obre la portada d'accés a les cases, una portassa d'arc escarser que comunica amb una clastra, ombrejada per un lledoner. A l'esquerra d'aquesta s'alça un primer bloc constructiu, de tres plantes d'alçat; el segon bloc, a la dreta, presenta una façana sud, aixecada davant un corral amb pèrgola de pilars octogonals i amb un gran pi; aquesta façana

de migjorn té tres plantes d'alçat, amb portal de llinda; al primer pis hi ha dues finestres laterals i un balcó al centre; al porxo, s'hi obren quatre finestrans d'arc rodó i, enmig, un relleu de la Immaculada, amb la data de 1661.

Continuant pel carrer del Pou, arribam a l'**església parroquial de Sant Cristòfol**. L'antiga alqueria de Biniali durant el segle XVII augmentà considerablement la seva població, i el bisbe de Mallorca, Bernat Cotoner, l'any

Pou de Biniali.

El 1924 Biniali aconseguí el primer títol de parròquia

1673 donà permís per a l'erecció d'un oratori, que fou beneït el 25 d'octubre de 1675 i dedicat a Sant Cristòfol. L'any 1717 s'aconseguien els primers enterraments dins l'església de Biniali. L'any 1817, el bisbe Bernat Nadal atorgà a l'oratori de Biniali la categoria de vicaria *in capite*. L'any 1860 s'iniciaren les obres d'engrandiment de l'església, amb una nova façana i un senzill cor; la nova coberta s'acabà l'any 1872, però hagué de ser refeta l'any 1882, segons plànols de l'arquitecte Pavía i la direcció de Gaspar Reynés. La torre campanar s'acabà el 1888 sota la direcció de Gaspar Vallès. El 1934 Biniali aconseguí el títol de parròquia, i el primer rector fou Mn. Macià Noguera, binialer.

La façana principal té portal major arquivat i, al capdamunt, presenta un frontó triangular desornamentat; més amunt hi ha una balustrada amb cinc piràmides amb bolla, amb una creu de ferro en el centre. Aquest remat configura la part exterior d'un terrat situat sobre l'atri, al fons del qual s'alça el que pròpiament és la façana superior de la nau, amb una testera triangular i una creu de pedra. A la dreta, en la façana lateral de l'Epístola, s'hi obre el portal lateral, anomenat 'dels homos'; és de llinda de pedra. El campanar s'aixeca a la part de la capçalera; és de secció quadrangular, i apareix embegut dins el temple; sobresurt exempt amb dos cossos, el superior, amb dos arquets rodons motllurats per costat; té com a coronament una cornisa i un cos en forma de pinacle piramidal, amb una imatge de Sant Cristòfol.

L'interior del temple té planta d'una sola nau, dividida en cinc trams. El primer tram té coberta plana, i correspon exteriorment al terrat davanter; els altres quatre trams tenen coberta de volta de canó amb llunetes, i quatre capelles a cada costat. A l'esquerra del primer tram, hi ha la imatge d'un santerist. A la dreta, hi ha la pica baptismal, amb la data de 1807. Tres arcs rodons separats per dues columnes, amb la base més ampla que el fust,

Església del poble.

El convent de les Filles de la Misericòrdia fou fundat l'any 1883

deixen pas a la nau del temple. El presbiteri té coberta d'un quart d'esfera, en forma de copinya. El retaule major mostra quatre columnes de tradició coríntia i, enmig, un nínxol amb la imatge de sant Cristòfol, amb l'infant Jesús a les espatlles; la imatge fou obra de l'escultor sencer Antoni Llabrés Mudoí (1749-1826). A l'atic, hi ha una imatge de santa

Catalina Tomàs.

La primera capella de l'esquerra o de l'Evangeli és la de sant Josep, amb retaule barroc. La segona capella és la de la Mare de Déu de Lourdes, amb dues columnes corínties. La tercera capella de l'esquerra és la de la Mare de Déu del Roser, amb una imatge de la titular entre pilastres corínties; als laterals, hi ha sis quadrets dels miste-

Plaça de la Concepció.

ris del Roser. La quarta capella de l'esquerra és la de la Mare de Déu de Lluc; en la paret de la dreta hi ha l'escut de Biniali. La primera capella de la dreta o de l'Epístola és la de sant Francesc d'Assís, amb retaule barroc rococó; corona el retaule l'escut dels Ribes de Pina. A l'altar, en forma d'urna, hi ha la imatge jacent que representa sant Faustí, amb una relíquia duita de les catacumbes de Roma per Mn. Gabriel Ribas de Pina. L'espai de la segona capella correspon al portal lateral. La tercera capella és la de la Puríssima, amb un retaule obrat per Miquel Torres, l'any 1844, d'estil clàssic. La quarta capella és la del Sagrat Cor, amb una imatge del titular, i dues pintures laterals, la de sant Vicenç Ferrer a l'esquerra i la de sant Lluís Gonçaga a la dreta; a l'àtic, hi ha l'escut de la família Ramis i la data de

1916. En la paret de l'esquerra hi ha una taula pictòrica que representa el Calvari, possiblement l'element més antic d'aquesta església, ja que data del segle XVI; és d'estil renaixentista i té estructura de tríptic, al qual manquen les portes. El cor conserva l'orgue, que data de 1892 i fou dissenyat per l'enginyer Josep Barceló Runngaldier. La sagristia se situa a l'esquerra del presbiteri, i és de planta quadrada.

Rere l'església, a la part de la capçalera, hi ha la **plaça de Sant Ferran**. La casa amb el núm. 3 és Ca Don Macià Noguera, que fou el primer rector de Biniali. En el núm. 4, a la casa dita Ca l'Amo en Francisco, hi notam un cup de vi, reformat.

La **Rectoria**, se situa a la plaça de Sant Cristòfol, núm. 3, davant el portal lateral de l'església. Té l'origen l'any 1696, quan el consell de veïns

de Biniali comprà un solar i hi construí la residència del capellà que des de 1675 oficiava a l'oratori. El poble l'anomenà des d'un principi la 'vicaria', encara que no existís legalment com a tal fins a principi del segle XIX; adoptà el nom de Rectoria amb l'erecció de la parròquia l'any 1934. La façana té alçat de dues plantes i portal de llinda, amb l'anagrama de Crist; la teulada acull un rellotge de sol i una creu de ferro. L'interior, la sala rebedor, mostra un llenç de sant Josep i un altre del Sagrat Cor de Jesús. A l'esquerra, un portal de llinda comunica amb el despatx del rector. A la dreta de la primera sala, hi ha una sala d'estar amb coberta de volta d'aresta. Des de la sala de rebre, un arc rebaixat de pedra vista de Santanyí, tancat amb un portal més reduït, dona pas a un corredor que presenta un llenç de sant Bernat. Al fons, el corral té un coll de cisterna circular.

Al carrer del Molí, hi trobam el **molí de vent fariner de Cas Moliner**; antigament era el molí de Can Xico. S'acabà de construir el 1835 segons una inscripció que hi ha al brancal de pedra. Té la base quadrada de planta baixa; la torre és de secció circular, de paredat, amb tres sostres; la part superior és de marès. Té un portalet alt, amb llinda de pedra. Més amunt, hi ha dos finestrons quadrats. La coberta és de teulada a dos aiguavessos.

La **plaça de la Concepció**, reformada recentment, presenta diverses espècies arbòries com una olivera, un faser, i llimoneres i tarongers. Enmig de la plaça s'aixeca un monument a la

**ESPECIALISTES
EN ARTICLES
DE MUNTANYA,
CÀMPING, ESQUÍ
I ESCALADA**

**ES
REFUGI**

VIA SINDICAT, 21 (pati interior)
Antic Edifici del Sindicat Forà
Tel. 971 71 67 31 • Palma

Immaculada Concepció; fou iniciat per Mn. Gabriel Ribas de Pina i Gallard del Canyar l'any 1854 i acabat l'any 1918 per Mn. Gabriel Ribas de Pina i Conrado, nebot seu. El disseny del monument és obra de Miquel Torres Sanxo, Consta d'un sòcol de secció quadrada que sosté un segon bloc també de secció quadrada, damunt el qual s'aixeca una base cúbica; el lateral sud mostra l'escut de Mossèn Gabriel Ribas de Pina i Conrado. En el lateral oest hi ha una inscripció que diu: «Edificat l'any 1854 per el Moss. Gabriel Ribas de Pina i Gallard de leTorra Sta. Eugènia» Al lateral nord, una segona inscripció recorda la declaració del Misteri de la Immaculada Concepció. Al costat est hi ha una altra inscripció que diu: «Restaurat i acabat l'any 1918 per son nebot Moss. Gabriel Ribas de Pina i Conrado de le Torra Sta Eugenia» Damunt el bloc cúbic, quatre pedres rodones aguanten l'obelisc, al capdamunt del qual s'alça la imatge de la Puríssima. Al fons de la plaça, al núm. 2, cantonada amb el carrer d'en Fiol, hi ha la casa dita **sa Clastra**. Té una portalada amb llinda que dona accés a una clastra, al fons de la qual s'aixeca la façana principal; a l'esquerra hi ha una premsa de vi de dues espigues. A l'esquerra de la plaça de la Concepció, al carrer del Convent núm. 4, s'hi situa l'edifici que albergà la comunitat de les monges franciscanes. El **convent de les Filles de la Misericòrdia** fou fundat l'any 1883. L'edifici fou acabat l'any 1896. El 1989 el convent tancà, i actualment fa de seu de l'Associació de Veïns. El casal té tres plantes d'alçat i portal escarser, al capdamunt del qual hi ha l'escut franciscà. Continuem pel carrer d'en Fiol i, en el núm. 7 d'aquest carrer, hi trobam el casal dit **Son Reió**. La façana aixecada al llarg del carrer mostra alçat de tres plantes, sense portal, amb dues finestres a la planta baixa i, al primer pis, un balcó amb dos portals en el centre. Mirant aquest parament, a l'esquerra hi ha un portell amb barrera de metall que condueix la façana principal de les cases; aquesta té tres plantes d'alçat,

amb portal rodó adovellat. Davant la façana, s'alça un bloc constructiu dedicat a pallissa i a activitats agrícoles. Més a la dreta, davant el bloc de llevant, es pot observar un coll de cisterna. A l'esquerra, hi ha una curiosa construcció de petites dimensions, amb coberta a dos aiguavessos i portalet rodó; era una casa en minitura, per jugar-hi les nines, i es coneix amb el nom de la caseta de donya Pepa. El cadastre de 1694 registra l'assentament propietat dels hereus d'Antoni Reyó, valorat en 380 £. El 1864, es documenta donya Antònia Salom, de Son Reyó.

L'any 1892 es referencia Joan Fiol de Son Reió, la família del qual degué donar nom al carrer de la casa. Més recentment, la finca fou propietat de la família Sampil, i actualment és dels Siquier Sampil.

Continuem pel carrer d'en Fiol, fins que voltam a la dreta pel carrer de Sant Joan, on podem contemplar diverses cases amb portals rodons. A l'esquerra, al núm. 1, tenim Can Jordiet i, al núm. 3, Can Grau, amb una inscripció de 1856. En aquest punt, podem tornar enrere cap al centre de Biniali i acabar la visita.

Relojeria Española S.L.

Fundada en 1885

Concessionari Oficial

Ω
OMEGA
LONGINES®
SWISS WATCHES

⌚
TISSOT
Swiss Quality Time

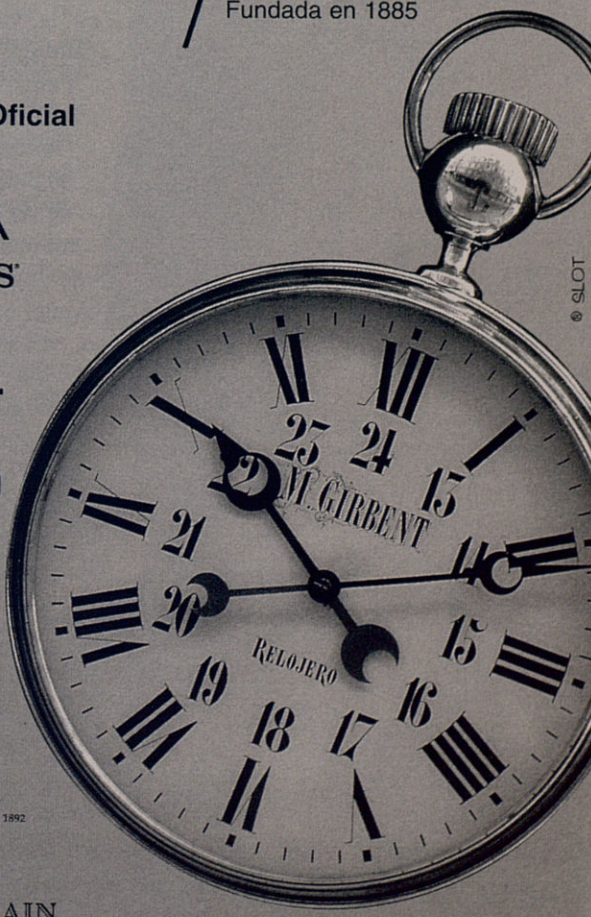
RADO
Switzerland

Calvin Klein
watches

Hamilton
AMERICA'S TIMEKEEPER SINCE 1892

PIERRE BALMAIN
SWISS WATCHES

swatch®
SWISS MADE

NOVA ADREÇA
Plaça de Cort 14
Tels.: 971 721 563 - 971 724 344
Fax.: 971 714 369

Ja aprenguérem en una cançó de Bob Dylan que "per viure fora de la llei, has de ser honest". Els professionals de la indústria del cinema han agafat l'eslògan al

peu de la lletra i han inundat les pantalles de productes poblats per criminals que reclamen uns codis més estrictes, si fos possible, que els legislatius

Que ens tornin el maniqueisme

Si ho duim a l'extrem paròdic, es compleix l'anècdota de l'escarceller que jugava a cartes amb un pres. En descobrir que l'intern feia trampes, el guardià l'expulsà de la presó. El nou clixé imposa, a més a més, que el delinqüent se surti amb la seva, sempre que estigui interpretat per un actor famós. És a dir, el guió ajustarà la sort del criminal d'acord amb el barem dels seus ingressos pel rodatge. Aquesta identificació entre la sort penal

i la disponibilitat econòmica reflecteix, sens dubte, el que ocorre en la vida real, però aquesta ambigüitat ens enfonsa en l'angoixa, perquè la pantalla era el refugi dels nostres somnis de justícia.

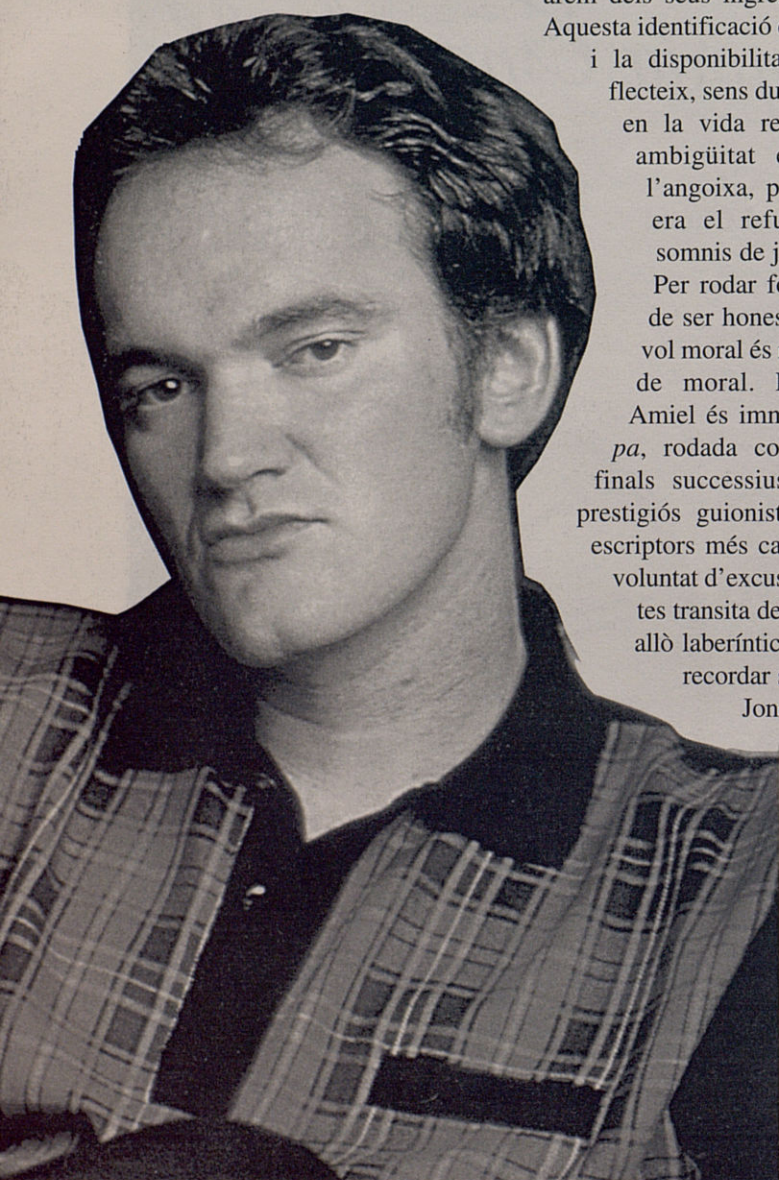
Per rodar fora de la llei has de ser honest, perquè qualsevol moral és millor que la falta de moral. El director Jon Amiel és immoral a *La Trampa*, rodada com un diluvi de finals successius dissenyats pel prestigiós guionista Bass, un dels escriptors més cars d'avui dia. La voluntat d'excusar els protagonistes transita del que és el·líptic a allò laberíntic. Som incapaç de recordar si Catherine Zeta-

Jones era una doble treballadora d'una agència d'assegurances o viceversa, tot i que, naturalment, no he oblidat els seus ulls. Els esforços perquè Sean Connery no sigui gaire criminal són irrisionis.

Encara que només ha transcorregut una dècada de delinqüència triomfal, queden molt lluny els temps en què *Internal affairs* provocava alguna commoció, entre d'altres coses perquè Richard Gere és massa llosc per endossar-li l'astúcia que requereix una corrupció policial digna de tal nom. La presència d'Andy Garcia ens remet a *Black Rain*, la primera pel·lícula en què començam a posar en dubte les habilitats reals de Ridley Scott com a director. Un home que iguala les inicials i la pronunciació de *Blade Runner* i *Black Rain* està marcat per alguna disfunció. És clar que la contaminació policial es feia amb l'objectiu d'aconseguir educació per a un familiar maltractat pel capitalisme salvatge, cosa que ens endinsava en la pregonesa de Goethe sobre la injustícia i el desordre. Fins llavors, ens havíem mogut entre els mirinyacs de la intèrpret amb sobrepès d'*Únic testimoni*. En aquesta s'optava per una situació intermèdia molt més digerible, amb un imaculat Harrison Ford que combatia la podridura en els estrats superiors de l'organització policial.

La proclamació del criminal més abjecte com a nou heroi moral seria una tendència perceptible també a *Instint bàsic*, llevat que algun espectador d'aquesta pel·lícula perdés el temps desxifrant-ne la trama argumental. Les estratagemes de Joe Eszterhas antecedeixen el poti-poti de finals superposats de *La Trama*, com correspon a aquest mag del nou periodisme reciclat com a guionista multimilionari.

Recentment, *Entre ladrones* seria una bona pel·lícula sobre l'honestedat criminal, si no hi hagués dos actors autistes com Alec Baldwin i Rebecca de Mornay. Quin sentit té una pel·lícula d'aquesta actriu en la qual ni tan sols es despulla? Ells dos, a hores d'ara, encara es deuen demanar què feien en

aquesta cinta.

Nietzsche afirmava que “la moral no és altra cosa que l’obediència envers els costums, siguin els que siguin, i com menys determinada està la vida per la tradició, més petit es torna el cercle de moral”. D’acord amb aquesta màxima, Hollywood no mostra una valentia especial en enfocar la realitat des del punt de vista dels criminals. La Indústria té vertigen a l’hora de deixar-los a lloure i els encaixa en reglaments asfixiants. Per això, el primer cinema de Tarantino és exemplar en la seva arbitrarietat, en el seu analfabetisme moral, en la seva mirada diàfanament violenta, sense constriccions analítiques. Tant *Reservoir Dogs* com *Pulp fiction* no estableixen un triomf de codis oposats als tradicionals, sinó la llibertat suprema nietzschiana. “L’home lliure és immoral, perquè en tot vol dependre de si mateix, i no de qualsevol tradició”. Aquest mateix pressentiment es percep a *Amor a quemarropa*, aquesta versió modernitzada de *Bonnie and Clyde*, amb Christian Slater i Patricia Arquette. Si el fum i l’estrèpit ho permetessin, també s’advertiria la mateixa absència d’un arquimedià punt de suport a *Nacidos para matar*, encara que, amb Oliver Stone al fons, el projecte havia de degenerar a la força en el pastitx. Tanmateix, és difícil de mantenir aquesta fermesa narrativa, i Tarantino derivà ràpidament cap a la història d’“el crim sempre es paga” en la seva almodovariana Jackie Brown, decebedora per canònica i per la tornada a solc de la Llei.

La infravalorada i molt meritòria *Payback* és el millor exemple recent sobre les exigències d’una moral criminal. Malgrat els apedaçaments de la pel·lícula, i de la capa de fina farina irònica que la recobreix, Mel Gibson es comporta com un comptable o un inspector fiscal que cerca el rescabament d’un deute amb decimals i que pel camí liquida impresentables tan caracteritzats com James Coburn o Kris Kristofferson. Tampoc no necessit que em recordin que el glacial Lee Marvin, una de les seves darreres pel·lícules havia de ser sens dubte la siberiana *Gorky*

Park, supera en dots interpretatius el desorbitat Mel Gibson del *remake*. Tanmateix, mirant *Payback* era impossible no remuntar-se als celtes i als seus bàrbars costums. Els seus guerrers tallaven el cap als enemics i els clavaven a les seves cases, com es fa avui dia amb els animals abatuts en les caceres. Si el mort era principal, es banyaven els caps en oli de cedre, es guardaven acuradament en una arca i es mostraven als estrangers. Es vanagloriaven que, per un o altre cap, havien rebutjat grans sumes de doblers. Presumien, fins i tot, d’haver-se negat a intercanviar-les pel seu pes en or. Segons l’historiador grec Diodor de Sicília, “donaven així mostres d’una grandesa d’ànim notable tot i que es tractava de bàrbars, ja que no és noble vendre objectes de semblant valor”. Si modernitzam aquesta imatge, ens trobam que l’atrocitat passa a un segon pla. La minuciositat de Gibson, o de Baldwin, en la seva persecució funcional d’un incompliment del codi immoral, ens reintrodueix en la noblesa que impedia els celtes de traficar amb els seus trofeus.

Això no obstant, ens hem saturat de criminals que persegueixen una ètica de la delinqüència i sospiram per la visió clàssica. Volem un funcionari armat incorruptible, amb cara de Kevin Costner, que lluita contra el crim amb el suport d’una colla d’incondicionals. Per què no Andy Garcia, que apareix en tots els bullits de la corrupció, com un Jimmy Cagney cubà, amb l’additament d’un veterà policia d’uniforme com Sean Connery, que dona la vida per la causa, i assetjats tots ells per un gàngster clàssic i d’una diabòlica perversitat sense fissures. Interpretat, és clar, per Robert de Niro. Tornau-nos el maniqueisme, no estam educats per a l’ambigüitat.

Tanmateix, sempre hi haurà molta gent que no entrarà en un museu. Per molta infraestructura per a l'art que tenguí la ciutat i baldament aquesta estigui a

la disposició de tothom, sempre seran més els que quedin al marge de centres d'exposicions, galeries, etcètera, que no els que gaudeixin del que s'hi ofereix.

Quan l'art és per a tothom

L'escultura al carrer és un encontre fortuït, un trobar-s'hi sense voler, un descobriment o una presència ignorada. Però hi és. I, des d'aquesta certesa, es constitueix en l'exemple més clar de la democratització de l'art. Hi és per a tothom.

ves en aquest recorregut pels nous llenguatges d'aquest segle, que han pres un lloc a la ciutat, des dels inicis de la democràcia fins ara.

Així era fins fa poc, perquè l'organització de la Universiada 99 a Palma ha incrementat el patrimoni escultòric de

neracions, referències culturals implantades en el recorregut quotidià dels ciutadans i de tots quants la visiten.

Des del passeig de Mallorca fins al Bastió del Príncep, passant per la Porta de Santa Catalina, Baluard de Sant Pere, tocant al parc de sa Faixina, baixant cap al passeig de Sagrera, recorrent-lo fins al parc de la Mar, les trenta noves escultures contribueixen a fer encara més interessant el perímetre exterior del centre antic de Palma. A més, s'ha de tenir en compte que en aquesta façana marítima, en un dels seus punts més elevats i, fins ara, més abandonats, el Baluard de Sant Pere, es construirà en breu el Museu d'Art Modern i Contemporani. No hi ha cap dubte que les escultures seran el primer cop d'atenció que ens conduirà cap aquest important centre per a l'art. Ja hem dit que l'escultura al carrer és una oportunitat per al descobriment, fins i tot per a aquells que sempre han ignorat l'art. Ara, a més, poden ser-ne

L'organització de la Universiada ha incrementat el patrimoni escultòric de Palma en 30 noves peces

Palma, fins fa molt poc, tenia en els dos personatges de Joan Miró i en la *Nancy* d'Alexander Calder els bastions del seu patrimoni escultòric contemporani, mentre que el Parc de la Mar és un flanc en el qual les escultures d'Alfaro, Broglia, Guinovart, Jakobson, Sard, etc. prenen el pols a l'art de la contemporaneïtat. No són les úniques, però sí les més representati-

la ciutat amb trenta noves peces, un nombre gens menyspreable per a una ciutat que, a partir d'ara, gaudirà d'una oferta molt més rica d'aquest art que és per a tothom. Un esdeveniment esportiu ha servit d'excusa, però les escultures que han arribat amb la Universiada la transcendeixen, i a partir d'ara seran presències per sempre, punts d'encontre per a successives ge-

"Dull", de Marcel Martí.

"Palma", de Pep Llabries.

"Història", de Manolo Paz.

uns elements conductors. Trobar el gaudi en aquestes escultures i, a través seu, caminar cap a altres descobriments, cap a altres gaudis.

La nòmina dels artistes que han col·laborat en aquest projecte anomenat Escultura Pública Universitària, Palma 1999 no és gens menyspreable. De la mà de les trenta escultures, arriben

sincràcia de la ciutat, tot per aconseguir una major comunió entre l'escultura i el seu emplaçament.

Entre els artistes participants, n'hi ha que són part de la ciutat que ara acull les seves escultures, homes i dones que recorren habitualment aquest paratge, que el coneixen pam a pam i que desitgen millorar-lo. Són Ferran

a un exercici primitivista; Pep Canyelles (Palma, 1949), que ha creat una *Illa*, que és un entramat de ferro de grans dimensions; Joan Costa (Palma, 1961), amb un *Contrafort* de marbre blanc de Carrara, que és un exercici d'equilibri i potenciació de la lleugeresa per a un material pesant; Pep Llabries (Alaró, 1954), que ha emplaçat la paraula *Palma*, ben vermel·la, davant el Consolat de Mar; Amador Magraner (Pollença, 1957), amb diversos personatges fets amb fosa d'alumini; Jaume Mir (Felanitx, 1915), que ha volgut commemorar l'esdeveniment olímpic amb dos atletes; Fabrizio Plessi (Reggio Emilia, Itàlia 1940), artista que passa llargues temporades a Mallorca, que ha concebut *L'ànima de la natura*, una construcció de ferro, fusta, aigua i un projector de vídeo; Albert Rouiller (Ginebra, 1938), amb una de les escultures de ferro constructivistes que són tan característiques en la seva produc-

L'escultura al carrer és una oportunitat per al descobriment dels que han ignorat l'art

trenta artistes, de nacionalitats molt diverses, de llenguatges ben distints, cosa que ens dona la mida de l'eclecticisme de l'art actual. La majoria d'aquests artistes han fet feina per Palma, pel lloc on la seva peça havia de quedar emplaçada, han comptat amb l'entorn, amb la història i amb la idio-

Aguiló (Palma, 1957), que ha realitzat un gran ocell, amb ferro, alumini, acer inoxidable i coure, una figura que reuneix les restes dels processos industrials amb el més propi de la natura; Joan Bennàssar (Pollença, 1950), que amb l'escultura *El guardià dels vents del nord*, de ferro i formigó, ha tornat

ció; Horacio Sapere (Mendoza, Argentina 1951), que ha realitzat un dels mig rostres que Palma ja va poder veure al Casal Solleric en una exposició recent; Aligi Sassu (Milà, 1912), que ha optat també per una figura esportista, un ciclista; Josep Maria Sirvent (Llívia, Girona 1957), que ha

terra 1924), amb un muntatge d'acer *corten* que ha titulat *Palma Steps*; Betty Gold, que ha realitzat un acoblament de tres peces amb forma de veles d'acer; Dan Graham (Illinois, 1942), la proposta del qual són dos cubus de vidre; Kcho (Juventud, Cuba 1970), amb una vela damunt una pale-

expressionista; Marcel Martí (Alvear, Argentina 1925), que ha realitzat una forma abstracta amb polièster vermell; Andrés Nagel (Sant Sebastià, 1947), amb un parc de ficció; Dennis Oppenheim (Washington, 1938), amb una casa de vidre alçada; Manolo Paz (Galícia, 1957), que ha construït una gran bolla de pedres; Agustí Roqué (Barcelona, 1942), amb una estructura de ferro *corten*; George Sugarman (Nova York, 1912), amb una forma alada blanca i negra, i Bill Woodrow (Henley, Anglaterra 1948), que ha realitzat una columna de llibres de bronze.

El projecte d'escultures per a la Universiada té també un lloc per a tres peces d'artistes ja morts: Vol Vostell, Pablo Serrano i Manolo Mompó. Amb ells es completa un recorregut que, a partir d'ara, oferirà als ciutadans de Palma més oportunitats per al descobriment i per al gaudi de l'art, perquè és per a tothom.

Tres artistes morts: Vostell, Serrano i Mompó també són presents amb la seva obra

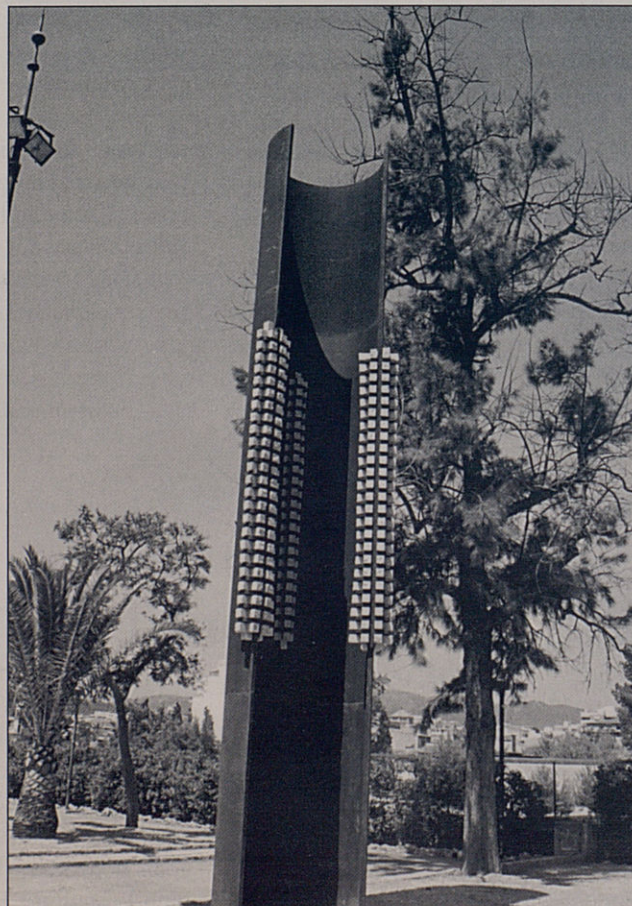
alçat una gran columna de ferro amb incursions de granit que ha anomenat *Far*, i Antoni Socías (Inca, 1955), que ha concebut uns *Continents* de bronze que evoquen el món de la sabata.

Per la seva banda, els artistes de fora s'han servit dels tallers de l'illa per a la realització de les seves obres. Són Anthony Caro (New Malden, Angla-

ta de pintor feta amb bronze; Phillip King (Tunísia, 1934), que ha realitzat un joc de formes d'acer pintat; Julio le Parc (Mendoza, Argentina 1928), amb un exercici de perspectiva de marbre blanc; Sol Lewitt (Connecticut, 1928), que hi ha aportat una obra de blocs de formigó; Markus Lüpertz (Bohèmia, 1941), amb una figura

"Continents", d'antoni Socies.

"Far", de Josep Maria Sirvent.

XXI Premis BALDIRI REIXAC

D'estímul i reconeixement de l'escola catalana

VEREDICTE 1998-99

FUNDACIÓ
JAUME I

PREMIS A LES ESCOLES

14 premis de 500.000 ptes. cadascun

COL-LEGI CASSÀ
d'Arenys de Mar (Maresme)

COL-LEGI MIRÓ
de Barcelona (Barcelonès)

COL-LEGI SANT FRANCESC D'ASSÍS
de Ferreries (Menorca)

CEIP MONTFALGARS
de Girona (Gironès)

CEIP L'ALZINA
de Molins de Rei (Baix Llobregat)

COL-LEGI PÚBLIC MARTÍNEZ VALLS
d'Ontinyent (La Vall d'Albaida, País Valencià)

IES BLANCA D'ANJOU
d'El Perelló (Baix Ebre)

CEIP MARIA BORÉS
de La Pobla de Claramunt (Anoia)

IES DEL VALLÉS
de Sabadell (Vallès Occidental)

COL-LEGI SAGRAT COR-VEDRUNA
de Sant Boi de Llobregat (Baix Llobregat)

CEIP PAU CLARIS
de La Seu d'Urgell (Alt Urgell)

CEIP SANT JOSEP DE CALASSANÇ
de Súria (Bages)

IES JAUME HUGUET
de Vallès (Alt Camp)

CEIP GUILLEM DE MONT-RODON
SANT MIQUEL DELS SANTS
de Vic (Osona)

PREMI ALS MESTRES I ALS PROFESSORS

Premi de 600.000 pts. i ajut a l'edició
de 400.000 pts.

Ha estat atorgat al treball

**APROXIMACIÓ A L'ARTESANIA TÈXTIL
A MALLORCA**
del qual són autors Jordi Biliboni Rotger,
Fernando Valero Núñez i altres

Per ser un estudi ben fet i documentat, i amb una visió interdisciplinària que proposa un repàs històric de la producció tèxtil a Mallorca i de la pervivència, encara avui, d'una feina artesanal tan pròpia. Un treball fet amb sensibilitat i respecte amb el patrimoni cultural, adreçat a l'ensenyament secundari, amb els recursos apropiats per tal que els alumnes puguin arribar a conèixer la tradició del tèxtil que encara perviu.

PREMIS ALS ALUMNES

60 premis de 100.000 ptes. cadascun

EDUCACIÓ INFANTIL I CICLE INICIAL

Observatori l'Espill
Alumnes de Parvulari i Cicle Inicial de l'Escola l'Espill, de Manresa

Jocs de composició
Alumnes d'Educació Infantil del CEIP Emili Vallès, d'Igualada

Els més petits de tots se'n van a la Patum
Alumnes de 1r cicle d'educació infantil de l'Escola Bressol El cuc verd, de Monistrol de Montserrat

Estudi de la nostra localitat, REUS
Alumnes de Cicle Inicial del CEIP Marià Fortuny, de Reus

Al Col·legi hem vist naixer pollets
Alumnes d'Educació Infantil i Cicle Inicial de Primària del CEIP El Temple, de Tortosa

Cantata "L'elefant sense trompa"
Alumnes d'Educació Infantil i Cicle Inicial de Primària de l'Escola Cooperativa El Puig, d'Esparreguera

Per què en Lluni?
Alumnes de P-4, P-5 i 1r de l'Escola Brianxa, de Tordera

**"El Temps" Recull de treballs i poemes pel
llibre de Sant Jordi**
Alumnes de P-3, P-4, P-5 i 1r del CEIP d'Alfés

Els gegants i lo marraco
Alumnes de P-3 i P-4 del CEIP Sant Jordi, de Lleida

La processó de les rates
Alumnes de P-3, P-4 i P-5 d'Educació Infantil del CEIP Saavedra, de Tarragona

Decorem i investiguem el W.C.
Alumnes de P-5 del CEIP Nostra Llar, de Sabadell

Llibre d'Enric Valor
Alumnes de 2n d'Infantil del Col·legi Públic Miguel Hernández, d'Alcoi

CICLE MITJÀ I SUPERIOR

Montserrat símbol de Catalunya
Alumnes de 3r curs de Primària del CEIP Martí Poch, de l'Espluga de Francolí

Art als carrers del nostre poble
Alumnes de 4t curs de Primària del CEIP Pau Vila, d'Esparreguera

Hi havia una vegada... els nostres contes
Alumnes de 4t curs de Primària del CEIP Mare de Déu de la Muntanya, d'Esparreguera

El nostre terme té barraques
Alumnes de 4t curs de Primària del CEIP Sant Ramon, del Pla de Santa Maria

La imaginació fa meravelles
Alumnes de 5è curs de Primària del Col·legi Sagrat Cor de Jesús, de Súria

Els minerals
Alumnes de 5è curs de Primària del CEIP Escola Montsant, de Reus

**Llegir per a comprendre. La biblioteca de
classe al cicle superior**
Alumnes de 5è i 6è curs de Primària del CEIP Sant Jordi, de Navàs

Una excursió plena d'aventures
Alumnes de 6è curs de Primària del CEIP Mare de Déu de Montserrat, de Súria

La família i el pas del temps
Alumnes de 6è curs de Primària del CP Costa i Llobera, de Barcelona

El tren de Mataró (4 treballs)
Alumnes de 6è curs de Primària de l'Escola El Turó, de Mataró

Vols conèixer la nostra fauna?
Alumnes de 6è curs de Primària del Col·legi El Carme-Vedruna, de Manlleu

Nansa torta tema de pescadors porta
Alumnes de 6è curs de Primària del CEIP Moli de Vent, de Torredembarra

ESO

150 anys del ferrocarril
Alumnes de 2n d'ESO del Col·legi Nostra Senyora del Carme, de Balaguer

Els ocells a Lleida
Alumnes de 2n d'ESO de l'IES Ronda, de Lleida

Història d'un drac
Alumnes de 2n i 3r d'ESO de l'IES La Bastida, de Santa Coloma de Gramenet

1000 i un jeroglífics del nostre país
Alumnes de 3r d'ESO de l'IES El Morell, del Morell

UEP, revista
Alumnes de 3r d'ESO de l'Institut Guillem Cifre de Colònya, de Pollença

Gegants i cap-grossos
Alumnes de 3r d'ESO de l'IES Alexandre Satorras, de Mataró

Fem un conte: Marc el desmemoriat; Anem al circ; El parc màgic; El regal
Alumnes de 3r d'ESO del Col·legi Maria Auxiliadora, d'Algemesi

Si em dius el que l'encantes et diré qui ets
Alumnes de 3r i 4t d'ESO de l'Escola l'Horitzó, de Barcelona

Taller de Botànica. Alumnes de 1r d'ESO
Itinerari de Ponent. Alumnes de 4t d'ESO
del Col·legi Nostra Senyora del Carme, de Balaguer

Aspectes de la nostra cultura i tradició local
Alumnes de 4t d'ESO de l'IES El Cairat, d'Esparreguera

En el trànsit, poca broma!
Alumnes de 4t d'ESO del Col·legi La Salle, de Manlleu

Les telecomunicacions
Habitatges d'arreu del món
Mètodes de reciclatge
Alumnes de 4t d'ESO del Col·legi Sant Josep, de Sant Hilari Sacalm

Europa som tots
Alumnes de 4t d'ESO de l'Escola Cardenal Vidal i Barraquer, de Cambrils

Competència i ús del català en el sector terciari de Tàrraga (l'Urgell)
Alumnes de 4t d'ESO de l'Escola Pia, de Tàrraga

BUP i FP

El tabac, un verí per al teu cos
Alumnes de 1r de Batxillerat del Col·legi La Salle, de Manlleu

A propòsit d'Ausiàs March, un vol d'ocell sobre l'Edat Mitjana
Alumnes de 1r de Batxillerat Humanístic de l'IES Josep Bruguat, de Banyoles

Les aparences enganyen? Les diferències entre els iogurts
Glòria Casas Sanahuja, alumna de 1r de Batxillerat Científic de l'Escola Pia, de Terrassa

Qualitat microbiològica de la llet
Anna Aulinas Masó i Mònica Plana Aumatell, alumnes de 1r de Batxillerat Científic de l'IES La Garrotxa, de l'Olot

Introducció a l'estudi de la dieta del cabirol
Laura Corominas i Farrés, alumna de 2n de Batxillerat Científic de l'IES La Garrotxa, d'Olot

Pla general d'urbanisme del 1982 d'Olot
Ferran Sacrest i Ferrés, alumne de 2n de batxillerat de l'IES Bosc de la Coma, d'Olot

El clima de la costa catalana
Jordi Mercader i Carbó, alumne de 2n de Batxillerat del Col·legi La Presentació, d'Arenys de Mar

Influència de la TV als nens
Maria Carandell Raya i Judit Gutiérrez Franco, alumnes de 2n de Batxillerat del Col·legi La Presentació, d'Arenys de Mar

Caracterització qualitativa i quantitativa de pigments vegetals durant la senescència de les fulles

Núria Miró Albareda i Sònia Mas Reñé, alumnes de 2n de Cicle Formatu de Grau Superior d'Anàlisi i Control, de l'IES Escola del Treball, de Lleida

150 anys d'un comerç familiar (1838-1988). Situació, història i records d'una fideueria de Sarrià.

Maria Rosa Morera i Raventós, alumna de 3r de BUP del Centre d'Estudis Gresol, de Terrassa

CICLES DIVERSOS

La primavera i Sant Jordi
Alumnes de tots els cicles del CEIP Escola Enxaneta, de Valls

"Patim, patam, vi blanc - retrat" (revista)
Alumnes de tots els nivells de les Escoles de l'Ateneu Igualadí, d'Igualada

Medi ambient: nosaltres i les deixalles
Alumnes de tots els nivells del CEIP Maria Borés, de La Pobla de Claramunt

"El Mikado"
Alumnes de diversos nivells del CEIP Agrupació Sant Jordi, de Fonollosa

La dansa popular catalana
Alumnes de tots els nivells del CEIP Riu d'Or, de Santpedor

Els primers comtats catalans i els gegants
Alumnes de tots els nivells de l'Escola l'Horitzó, de Barcelona

No et quedis parat, mou-te!
Alumnes de tots els nivells del Col·legi La Salle, de Manlleu

Perot Rocaguinarda, el bandoler
Alumnes de tots els nivells del CEIP Llevant, d'Orista

L'hort a l'escola
Alumnes de tots els nivells del CEIP Font de l'Alba, de Terrassa

Palma a través del temps
Alumnes de tots els nivells de CIDE, de Palma de Mallorca

EDUCACIÓ ESPECIAL

La nostra ciutat-Sabadell
Alumnes d'educació especial de l'Escola-Taller Xalest, de Sabadell

Ara ve Nadal!!
Alumnes d'educació especial de l'Escola Xaloc, de Sabadell

COMITÈ ORGANITZADOR

Joan Triadó, President
Montserrat Carulla, Fundació Jaume I
Josep González-Agàpito, Fundació Jaume I
Rosa Boixaderas, Fundació Jaume I
Carme Alcoverro, DEC d'Òmnium Cultural
Joaquim Arenas, Vocal

JURAT

Carme Alcoverro i Pedrola, Rosa Boixaderas i Sàez, Josep González-Agàpito, Mònica Plana Aumatell, Dolors Freixenet, Roser Galceran i Folch, Bartomeu Palau i Rodon, Montserrat Riera i Figueras, Mariona Ventura i Torell

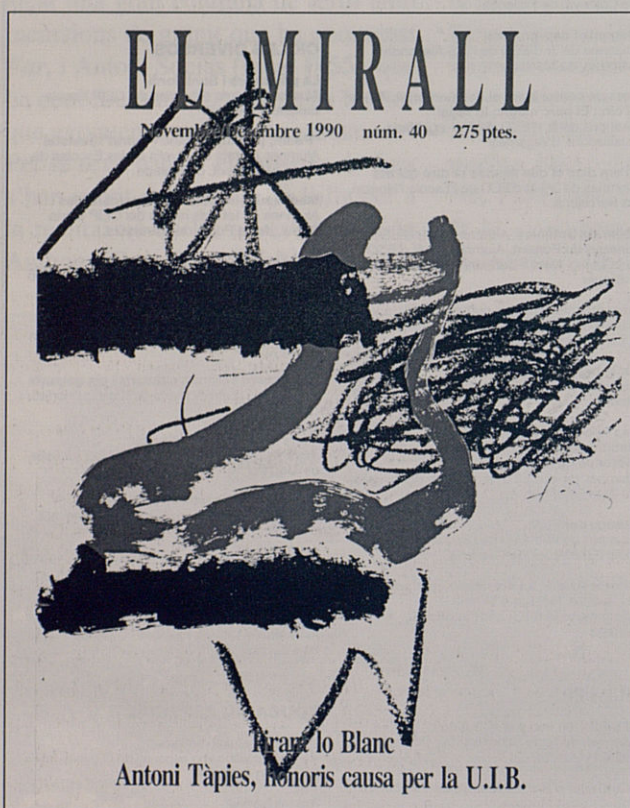
Premis Baldiri Reixac

Aribau, 185 - Telèfon/Fax 93.200.53.47
08021 BARCELONA

Tàpies

en obra plàstica i escriptural

L'univers Tàpies s'ha desplegat fa un no-res al Centre Cultural Contemporani Pelaires per celebrar el trenta aniversari de la mítica i alliberadora Galeria Pelaires, que s'u omple de festa amb aquesta sàvia i enlluernadora exposició. En una primera visita em fraparen obres de gran format com el *Díptic nocturn*, l'embrió de la qual eixí d'una frase d'un mestre Zen al qual robaren la porta de la cambra i exclamà: «Que bé! Des d'ara podré veure la lluna des del llit!» És de la cultura xinesa Tang o de la japonesa de Musaraki que Tàpies ha extret, conjugats amb els pen-

Portada d'El Mirall 1990. Obra d'Antoni Tàpies feta expressament per a la campanya "Salvem sa Canova".

satrèmols dels surrealistes, aquells conceptes que per a mi el converteixen en un gran trencador: «La concepció de l'activitat artística com un comportament total en la vida.» I també: «L'artista se'ns mostra no solament a través de l'obra concreta, sinó en totes les seves actituds humanades possibles, expressió verbal inclosa. Potser la seva veritable obra és aquest conjunt.» I en el passeig aventurer per aquell casal del carrer de Can Verí vaig continuar obrint-me a les provocacions fortes del pintor en aquella serp i plat que vaig traduir tot d'una com a cagarada i hòstia. Vaig recordar que **Antoni Marí** m'havia contat que aque-

Aparador

Josep Massot, honoris causa per la UIB

Des d'un bell començament vull deixar ben clar que form part d'un club de fans de **Josep Massot (JM)** que s'alegra una cosa de no dir del fet que el passat 18 de juny, a la sala d'actes de Son Lledó (campus universitari), l'investiren com a doctor honoris causa de la Universitat de les Illes Balears. Vull assenyalar que l'avior genètica de mestre Massot té un alt voltatge cromosòmic i cultural: és fill de **Guillem Massot Capó**, escriptor i metge, i nét de **Josep Massot Planes**, excel·lent músic i folklorista, i besnét de **Guillem Massot Bertran**, un altre músic i organista del XIX. Cal afegir que els seus besoncles eren la poeta **Mercè Massot**, l'organista i compositor **Melcior Massot** i el també organista **Marià Massot**, que en els temps duríssims de la Dictadura franquista, entre 1941 i 1945, organitzaven vetllades poètiques a ca seva, que foren tot un símbol de resistència cultural catalana a Mallorca en un temps en què la llengua i la cultura estaven prohibides i amenaçades. Educadins aquest ambient, no és estrany que el 1963 JM acabàs la seva llicenciatura en filologia romànica per la Universitat de Barcelona, després d'haver ingressat l'any anterior a l'orde benedictí a l'abadia de Montserrat. Fins al 1972, que va ser ordenat sacerdot, estudià filosofia, teologia i llengua i cultura alemanyes, i féu feina a biblioteques de Lovaina i Munic. Des de molt jove va agafar un engatjament amb la nostra minoritzada

cultura i es dedicà a fer feina d'estudi, d'investigació, de direcció i de dinamització cultural en terrenys tan interrelacionats com diversos: entre el 1965 i el 1993 va ser director de la revista internacional d'història *Studia Monastica*; el 1975 va fundar i dirigir la revista *Randa*, que, dedicada a la història cultural de les Balears, ens ha donat tot un fris d'alta divulgació que ha tret a la llum tanta feta silenciada per la història oficial, i ens ha ofert molts coneixements sobre fites d'identitat essencials en tots els camps dels sabers illencs; també dirigeix les revistes *Llengua i Literatura* i *Serra d'Or*, i des de 1970 ocupa la direcció de les Publicacions de l'Abadia de Montserrat, que són molt més que una editorial perquè, a través del seu mestratge i la seva dinamització, produeixen uns llibres carregats de rigor científic, eficàcia cultural divulgativa i força comunicativa en col·leccions tan diverses com la Biblioteca Serra d'Or, la Biblioteca Abat Oliva, Scripta et Documenta i Saurí, i especialment vull destacar la Biblioteca Marian Aguiló —que es publica conjuntament amb el Departament de Filologia Catalana i Lingüística General de la UIB—, que en els seus trenta títols també ens ha fet una mica més savis sobre molts caps clars mallorquins de totes les èpoques i ha posat a l'abast les seves obres. Així mateix, des de 1973 és secretari de l'Associació Internacional de Llengua i Literatura Catalanes, i des de 1985 a 1991 ha estat president de la sec-

ció de llengua i literatura de la Societat Catalana d'Estudis Històrics i de la Societat Catalana de Llengua i Literatura. Fins aquí m'he dedicat a fer una escanejada de les dades oficials del seu currículum d'home públic profundament compromès amb la reconstrucció nacional de la nostra cultura mitjançant la multiplicació de responsabilitats de creació d'infraestructures que han permès la salvació, la recerca i la difusió dels coneixements autòctons des d'èpoques molt dures seguint la tradició benedictina, que no ha tingut cap intersecció amb el catolicisme franquista. Emperò malgrat que només les feines que he anomenat de gestió sembla que li haurien d'haver ocupat tot el temps, JM s'ha dedicat al llarg de tota la vida a la creació d'una obra personal que abraça temes tan diversos com la història de l'Església catalana al llarg del segle XX, la situació de la cultura catalana sota el franquisme o els estudis de llengua i literatura, concretament popular i medieval. Com a lector fervorós voldria destacar que estic molt satisfet que JM, que té una formació de filòleg, es decantà cap a l'exploració de territoris històrics com el de la incivil Guerra dels Tres Anys a Mallorca amb una tasca tan pionera com coratjosa. Pionera perquè ha obert camí a nombrosos investigadors universitaris que han trobat els fonaments, les metodologies i els estímuls per endinsar-se en uns temes històrics que han estat tabú tants i tants d'anys. Per això mateix, per aquesta inhumana i terrible pràctica que ha tingut una gran part del nostre poble d'oblidar la memòria històrica, o

en altres casos intentar maquillar-la segons uns o altres interessos, la feina de JM mereix un agraïment públic i fort. No creguis, lector d'ara mateix, que JM no ha hagut de sofrir tones d'incomprensió, de rebuig i, fins i tot m'atreviria a dir d'odi, per haver volgut mostrar-nos el panorama d'una guerra entre germans a la seva illa de Mallorca. La seva fortalesa, sostinguda per un sentit primmirat del deure i la certesa d'una feina ben feta i dirigida sobretot a aconseguir que mai més no torni a passar un desastre semblant, li ha fet publicar una vintena de llibres que, amb una documentació de fonts orals i escrites, de treball constant i humil de cerca, ens donen un panorama aclaridor d'un temps terrible ple de fruits del mal com la venjança, la crueltat i l'assassinat. *La Guerra Civil a Mallorca* (1976), *Cultura i vida a Mallorca entre la guerra i la postguerra (1930-1950)* (1978), *El desembarcament de Bayo a Mallorca* (1987), *Vida i miracles del «conde Rossi»* (1988), *Georges Bernanos i la Guerra Civil* (1989), *Els escriptors i la Guerra Civil a les illes Balears* (1990), *El bisbe Josep Miralles i l'Església de Mallorca. De la Dictadura a la Guerra Civil* (1991), *Els intel·lectuals mallorquins davant el franquisme* (1992), *El cònsol Alan Hillgarth i les illes Balears (1936-1939)* (1995), *Guerra Civil i repressió a Mallorca* (1997), *Els bombardeigs a Mallorca durant la Guerra Civil (1936-1939)* (1998), *Tres escriptors davant la Guerra Civil (1936-1939): Georges Bernanos - Joan Estrelich - Llorenç Villalonga*

lla escultura es trobava a l'espai de meditació que presideix un gran quadre de Tàpies que hi ha a la Universitat Pompeu Fabra de Barcelona: tota una bomba de rellotgeria íntima. I en els *Dos peus* i en els *Coberts* i en les *Orelles* trobava aquella força del gest tapiesenc que converteix les enigmàtiques incisions en la matèria en perfecta correntia de comunicació poètica. Tàpies no sap res d'esclerotitzacions i no s'atura de fer un assalt brutal i delicat, esqueixador i finíssim damunt tota casta de matèries per convertir-les en un alfabet de metàfores que ens diu molt sobre nosaltres mateixos. La *M blanca* és una fusta treballada amb un procediment mixt que torna a ser una bufetada a qualsevol intent de convertir aquesta obra en escenificació del «bon gust»: el cos de l'home amb una creu entre les cames. A més a més, un magnífic catàleg amb la reproducció de totes les obres i dos textos: de **Damià Pons**, que recorda la trajectòria exemplar de **Josep Pinya** i la seva Pelaires, i de **Josep Melià**, que ens diu a les clares que Tàpies ha estat un gran deslimitador. El lector que visiti aquesta mostra en sortirà transformat per qualche cantó, però si abans ha llegit *L'experiència de l'Art* (col·lecció Les Millors Obres de la Literatura Catalana, Edicions 62 i la Caixa), podrà gaudir molt més de l'experiència estètica. En aquest llibre el professor **J. F. Yvars**, director honorari de l'IVAM i molt bon coneixedor de l'obra artística i teòrica de Tàpies, ha fet una selecció dels assajos de l'artista i ha bastit una obra dividida en tres parts on Tàpies se'n ofereix com el pensador i l'escriptor per al qual la reflexió teòrica sobre l'art, sobre els esdeveniments socials i sobre la seva pròpia condició humana formen la radicalitat del seu treball. A la primera part, «L'home», hi ha fragments de la seva autobiografia, *Memòria personal*, i set entrevistes que ens donen nombrosos punts de vista sobre el pintor. A la segona part, «L'artista», s'ha seleccionat tot un conjunt de petits assajos en què Tàpies reflexiona sobre la vocació i la forma, l'art d'avantguarda i l'esperit català, la pintura-pintura i els pintors i poetes que estima, com **Brossa**, **J. V. Foix**, **Klee**, **Velázquez**, **Balthus**. I finalment, a la tercera part, «El ciutadà», Tàpies pren partit sobre les estafes i les demagògies culturals, la falsa cultura de les glòries locals, l'art i el compromís històric, la militància cultural, el paper de l'artista davant la política, la llibertat d'expressió i la defensa de la natura. Amb aquest reductor comentari pots veure, lector curiós, l'amplíssim ventall de perspectives que obre l'escriptura de Tàpies, que comprovam que sintonitzen a la perfecció, a l'exactesa, amb la seves imatges. No puc deixar de reproduir un fragment en què Tàpies ens convida al més bell i vell exercici de civilització: a saber mirar. Escolta: «Mireu l'objecte més senzill. Agafem, per exemple, una vella cadira. Sembla que no és res. Però penseu en l'univers que ella comprèn... Fins i tot la més vella cadira porta dintre seu la força inicial d'aquelles sabelles que pujaven de la terra, allà als boscos, i que encara serviran per a donar escalf el dia que, feta estelles, cremi en alguna llar.» Tot un mestre.

de novetats

La Montaña, un negoci especialitzat en sobrassades

Francesc Miralles, el fundador d'aquesta botiga especialitzada en la venda d'embotits, obrí el negoci el 1941. Després de la Guerra Civil, Miralles, que tenia el títol d'Arts i Oficis, va abandonar la idea de dedicar-se a la pintura, que fins aleshores havia estat una tradició familiar, i començà a recórrer, amb bicicleta, les possessions de les Balears per comprar els formatges que després venia a la tenda.

Avui, a més a més de formatges, també s'hi venen sobrassades, *palo* mallorquí, herbes i altres productes típics de les illes. Hi van a comprar no tan sols estrangers i turistes peninsulars sinó que La Montaña també gaudeix d'una clientela mallorquina de tota la vida.

El prestigi dels productes que serveix és conegut arreu del món, i el seu nom apareix a les millors revistes gastronòmiques i turístiques nacionals i internacionals. També té l'estrella d'or a la qualitat internacional, i figura a les pàgines de la guia de Tusquets Editors i *Gourmetour*.

La tenda La Montaña, un lloc petit i ple de sobrassades que pengen del sostre, és encara de caire familiar (avui en mans de la filla del fundador, Isabel Miralles) i tots els embotits que ven s'han fet artesanament: té formatges pagesos de Menorca, sobrassada feta a Felanitx i Sóller, cuixot, foie gras mallorquí... Però també s'hi pot adquirir mel, galetes

d'Inca o botelles de suc. Encara que es conserven les maneres tradicionals de fabricació, la tenda s'ha modernitzat pel que fa a les tècniques de venda i ara serveix els seus productes a domicili, fins i tot a la Península.

Colmado La Montaña. Carrer de Jaume II, 27. 07001 Palma. 971 71 25 95.

Es Retall, ceràmica per encàrrec

Es Retall és un petit taller-botiga de ceràmica que es troba, des fa 20 anys, al barri antic de Palma. És un dels poc llocs on encara fan peces per encàrrec: vaixelles, llums de terracota, lluminàries de jardí, jocs de cafè, i murals interiors i exteriors. En el taller es desenvolupa tot el procés de creació. S'hi dissenya la peça, es modela en el torn, es decora i es cou.

La ceràmica elaborada al taller es ven també en algunes botigues de Madrid i Barcelona, i molt sovint es mostra a las principals fires d'artesanía sobretot a les que se celebren a diferents llocs d'Espanya.

El taller pertany a Magdalena Roig, la qual al llarg dels anys ha aconseguit no tan sols mantenir un lloc per a la venda sinó també mantenir un espai per ensenyar i transmetre el seus coneixements. A més de fer classes al local del carrer Monti-sion, ha realitzat cursos de ceràmica per a l'Inem, l'ONCE, l'Escola de Magisteri i grups de la tercera edat. Les classes es fan el dimarts i dijous a l'horabaixa, encara que també hi ha un horari nocturn per a la gent que treballa. Hi ha cursos d'iniciació, perfeccionament i monogràfics.

Es Retall. Carrer de Monti-sion, 5. Tel. 971 72 44 25. 07001. Palma. Horari de botiga: de les 10.00 a les 14.00 hores i de les 17.00 a les 20.00 hores. Classes de ceràmica, els dimarts i dijous.

**Consell de Mallorca
Foment i Ocupació**

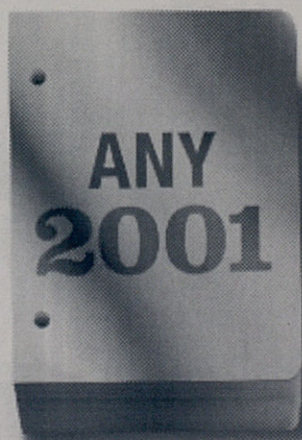
Hipoteca Oberta

5.350 ptes. al mes per milió

5.350 ptes. al mes per milió

5.350 ptes. al mes per milió

5.350 ptes. al mes per milió

5.350 ptes. al mes per milió

RBE N° 51099

Feliç pis nou

Pagui la mateixa quota mensual els primers 5 anys:

5.350 ptes. al mes per milió en operacions a 30 anys. TAE: 5,43%*

La resta dels anys: revisió anual de l'interès segons l'IRPH caixes +0,25%

La Hipoteca Oberta de "la Caixa" li ofereix més avantatges i opcions que mai. Ara, li proposem que es beneficiï dels tipus d'interès actuals, especialment baixos, i que s'asseguri la mateixa quota durant els 5 anys vinents. Posteriorment, l'interès es revisarà anualment i s'ajustarà als tipus del mercat. A més, amb la Hipoteca Oberta podrà disposar de

"la Caixa"

crèdit per al que vostè vulgui: viatjar, comprar un cotxe, renovar el mobiliari... Gaudeixi de la tranquil·litat de saber que, passi el que

passi, pagarà una quota fixa garantida durant els pròxims 5 anys. Perquè vostè només hagi de pensar en gaudir del seu pis. Passi per "la Caixa" i informi-se'n. I feliç pis nou.

Telèfon: 902 400 410 · Internet: www.lacaixa.es

Condicions: interès nominal per a la primera disposició durant els primers 5 anys = 4,97%, interès nominal successiu revisable anualment = IRPH caixes (publicat al BOE) arrodonit al quart de punt superior + 0,25%, comissió d'obertura = 1,75% sobre el límit concedit (mínim 25.000 ptes.), termini màxim = 30 anys. *TAE calculada per a la primera disposició d'una Hipoteca Oberta amb un interès mixt a 30 anys, en les condicions anteriors i segons l'IRPH caixes publicat al BOE del 20/05/99 = 4,997%.

FEIM CULTURA

Casal Solleric
Centre d'exposicions

Ses Voltes
Centre d'exposicions
Espai escènic

Casal Balaguer
Centre d'exposicions

**Castell de
Bellver**
Museu de Palma

S'Escorxador
Centre Cultural

**T e a t r e
M u n i c i p a l**

**Xarxa de
Biblioteques
Municipals**